

התקשרות

44267 / Halberstam Chaim B.

י"ד ניסן תש"נ

"רבי, אנו רוצים להעניק לך מתנה מעומק הלב!" / האמן היהודי-רוסי הגיש לרבי מתנה אישית בהתוועדות י"א ניסן

לוח חב"ד מורחב

למה בכורות מצרים
התקוממו עוד לפני
שהגיעה המכה?
התוועדות עם הרבי

במדור התוועדות עם הרבי אנו עוסקים בשבת הגדול. הרבי שואל שאלה מעניינת על הנס הגדול של "למכה מצרים בכוריהם": מדוע כאן בכורי מצרים נבהלו כל כך מהאיום על מכת בכורות, עד שקמו והרגו במצרים? הרבי לומד מכך כיצד אנחנו צריכים לנהוג אם רוצים להשפיע באמת בקירוב יהודים לתורה ומצוות: לא לשבת לשתות תה ולנוח ואז לצאת ל"מבצעים", אלא להתמסר לפעילות.

השיעור בלקוטי שיחות עוסק בהלכה מעניינת הקשורה לפרשה. מה קורה כשקורבנות מתערבים? האם חטאת ואשם יכולים בכלל להתערבב? ומה זה מלמד אותנו בעבודת ה'? במילה אחת, שיש שתי אסטרטגיות פעולה לטיפול ביצר הרע: ברכות ובחזיון עצמי, או בתקיפות ובמילים קשות.

במדור מכתב מבואר הבאנו שני מכתבים: אחד לאישה שחשה אדישות ואטימות כלפי הסביבה שלה ונתק בין הרגשות הפנימיים והרצונות שלה לבין ההתנהגות שלה בפועל. השני הוא מכתב ליהודי שעסק בחינוך הנוער. הרבי מדגיש בפניו כמה כוח להשפיע יש לו בידיים, ומפציר בו להשתמש בו לטובה ולחנך את התלמידים לחיים של תורה ומצוות. בחלק השני של המכתב, הרבי מסביר איך אפשר להבחין אילו טיעונים, גם אם הם נראים טיעונים נכונים ומוסריים, שגויים ובאים מהיצר הרע.

במדור תמונה מספרת אנו מספרים על רגש מרגש שהתרחש בהתוועדות י"א ניסן תשל"ז. צייר יהודי שיצא זה עתה מרוסיה, הגיש לרבי ציור דיוקנו של הרבי שהוא עצמו צייר.

03 עוד לפני שהאיום במכתב בכורות התגשם, בכורות מצרים כבר התרגשו והתקוממו ויצאו למלחמה נגד הוריהם. זה מלמד אותנו איך אפשר באמת להשפיע על אנשים: לשים הכול בצד, ולהתמסר למשימה. **התוועדות עם הרבי**

04 הלכה תמונה אודות מצב מורכב בהקרבת הקורבנות בבית המקדש, מתבררת כרלבנטית בעבורנו כיום ומלמדת כיצד לדבר עם היצר הרע בשתי השפות שהוא מבין. **שיעור בלקוטי שיחות**

10 מכתב לאישה שתיארה לרבי את המצוקה הרגשית שלה: היא חשה אדישות ואטימות כלפי הסביבה שלה ונתק בין הרגשות הפנימיים והרצונות שלה לבין ההתנהגות שלה בפועל / מכתב ליהודי שעסק בחינוך הנוער. הרבי מדגיש בפניו כמה כוח להשפיע יש לו בידיים, ומפציר בו להשתמש בו לטובה ולחנך את התלמידים לחיים של תורה ומצוות. בחלק השני של המכתב, הרבי מסביר איך אפשר להבחין אילו טיעונים, גם אם הם נראים טיעונים נכונים ומוסריים, שגויים ובאים מהיצר הרע. **מכתב מבואר**

12 האמן היהודי-רוסי הגיש לרבי מתנה אישית מרגשת מעשה ידי, בעיצומה של התוועדות י"א. **תמונה מספרת**

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

6084000 • 7474-0793 • ISSN 1494

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

לפעול על יהודי אחר – גם כשרעבים וצמאים

(שיחת שבת הגדול תשכ"ז – תורת מנחם, כרך מט, עמוד 267)

כְּשֶׁלָקְחוּ יִשְׂרָאֵל פְּסָחֵיהֶם בְּאוֹתוֹ שֶׁבֶת, נִתְקַבְּצוּ בְּכוֹרֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם אֶצֶל יִשְׂרָאֵל וּשְׂאֵלוֹם: לָמָּה זֶה הֵם עוֹשִׂין כֹּךְ? אָמְרוּ לָהֶם: זָבַח פְּסַח הוּא לֵה' שִׁיְהָרֵג בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם. הֲלָכּוּ בְּכוֹרֵיהֶם אֶצֶל אֲבוֹתֵיהֶם וְאֵל פְּרַעֲהַ לְבַקֵּשׁ מֵהֶם שִׁישְׁלְחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא רָצוּ, וַעֲשׂוּ הַבְּכוֹרוֹת עִמָּהֶם מִלְחָמָה וְהָרְגוּ הָרַבָּה מֵהֶם. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב: "לְמַפָּה מִצְרַיִם בְּבְכוֹרֵיהֶם". וְקִבְעוּ גַם זֶה לְזִכְרוֹן לְדוֹרוֹת בְּשֶׁבֶת, וְקָרְאוּהוּ "שֶׁבֶת הַגְּדוֹל"

(שולחן ערוך אדמו"ר הזקן, אורח חיים, סימן תל, סעיף א)

בשאר המכות שלפני זה, הנה גם לאחר שבאה המכה בפועל, לא פעל הדבר על המצריים שיתפעלו מזה... ואילו כאן - הנה עוד לפני שבאה המכה בפועל, אלא בני ישראל רק סיפרו לבכורי מצרים שעומדת לבוא מכת בכורות, התפעלו מזה כל כך עד שיצאו למלחמה.

וטעם הדבר שכאן התפעלו בכורי מצרים כל כך, לפי שבני ישראל דיברו עמהם בדברים היוצאים מן הלב, ועד [שעשו זאת] מתוך מסירת נפש... כאשר בני ישראל נצטוו לקחת את השה לקרבן פסח, הנה בשביל זה הוצרכו לעניין של מסירות נפש, ש"כשראו המצרים כשלוקחין הפסחים לשחוט, נתקבצו עליהם להרגן, כי יראתן [האליל] של מצרים היה בהמות". וכפי שאמר משה רבינו לפרעה: "הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם, ולא יסקלונו?!"... ואף על פי כן, לא טענו בני ישראל למשה: היתכן שאתה מצווה לנו לקחת ששה ולשחטו, בה בשעה שאתה בעצמך אמרת שפעולה כזו תביא לידי כך ש"יסקלונו?!" - אלא קיימו הציווי מתוך מסירות נפש...

ומצד המסירות נפש שהייתה אצל בני ישראל בלקיחת השה לקרבן פסח, למרות שהיו עדיין בגלות מצרים שהייתה עדיין בתוקף - הרי זה פעל על בכורי מצרים שהאמינו לדברי בני ישראל, ועד שהעמידו את עצמם בסכנה לצאת למלחמה.

וההוראה מזה:

כאשר נותנים ליהודי שליחות לפעול עם יהודים נוספים, אין לו לטעון שלכל לראש עלינו לסיים את כל עניינינו, להתפלל וכו', לאכול ולשתות, לקרוא את העיתון ולנוח היטב, ורק כאשר לא יהיה לו יותר מה לעשות כיוון שכבר הלך גם לטייל... - אזי "יעשה טובה" וידבר עם יהודי נוסף, כדי לבצע את שליחותו.

באופן כזה אי אפשר לפעול על הזולת. כאשר הנהגתו היא באופן שלכל לראש דואג לסיים את כל ענייניו, ורק אחר כך פונה לפעול על הזולת, לא יפלא שבא להתאונן על כך שאינו מצליח לפעול על הזולת, ומזה רוצה להוכיח שעדיין לא הגיע הזמן שיתעסק עם הזולת.

כדי לפעול על הזולת עליו להניח את כל ענייניו הצידה, כך שגם בשעה שהוא רעב וצמא, כולל גם רעב וצמא לדבר ה', הרי הוא מנתק את עצמו מתוך מסירות נפש ופונה לעסוק עם הזולת, ואז יצליח לפעול עליו.

קורבנות מעורבים

בפרשת השבוע אנו ממשיכים לקרוא על דיני הקורבנות. התורה מפרטת את הקורבנות השונים והמקרים השונים בהם מקריבים קורבן. לכל קורבן כללים משלו, החל ממין הקורבן דרך צורת ההקרבה שלו ועד למי רשאי לאכול אותו והיכן.

השוני בין הקורבנות עלול ליצור תסבוכת, כאשר כמה קורבנות ממין זהה מתערבים. לדוגמה: יתכן שמשמרת הכוהנים תקבל לידיה שתי עיזים שנראות בדיוק אותו הדבר, אבל בכל אחת מהן יש לטפל אחרת לגמרי. את העז הראשונה הביא יהודי כנדבה לבית המקדש להבעת תודה על שנרפא ממחלה, ואילו את השנייה הביא יהודי שעבר עבירה בשוגג - זה קורבן תודה, וזה קורבן חטאת.

מה ההבדל? - למשל, שאת דמו של קורבן התודה צריך להתיז מתוך כלי על שתיים מזוויות המזבח, ואת הבשר שלה אוכל מי שהביא את הקורבן ובירושלים. ואילו בקורבן החטאת, הכוהן צריך להתיז את דמו באצבעו על כל אחת מארבע זוויות המזבח, ורק הכוהנים אוכלים את הבשר ובתום מתחם בית המקדש.

במקרה של קורבנות שהתערבו, זו אכן בעיה סבוכה. בכל מקרה לגופו מחפשים פתרון שיאפשר להקריב את שני הקורבנות, בהתאם לתנאים ולהלכות הספציפיות של כל קורבן, ואם אי אפשר לעשות זאת - שתי הבהמות לא מוקרבות, ופודים אותן מהקדושה שחלה עליהן רק אחרי שבאופן טבעי הן ייפצעו או ייחבלו ובכך ייפסלו מלהיות מוקרבות על המזבח.

כאן מופיעה הלכה מעניינת (במקור מופיעה ההלכה במשנה¹, וכאן אנו קוראים אותה מתוך דברי הרמב"ם²):

כֹּל הַקֹּדְשִׁים אֲפֹשֶׁר שִׁיתְעַרְבוּ מִן בְּמִינוֹ, חוּץ מִן הַחֲטָאת עִם הָאִשִּׁם - שְׂאִין הָאִשִּׁם אֲלֵא מִזְכְּרֵי כִבְשִׁים, וְאִין לֶךְ חֲטָאת מִן הַכִּבְשִׁים אֲלֵא נִקְבָּה.

"כל הקדשים אפשר שיתערבו מין במינו", כך נאמר בפתיח של המימרה. הכוונה פשוטה: בכל מין של בהמות שמוקרבות על המזבח - עיזים, כבשים, פרים וכן הלאה - יכולה ליפול טעות של ערבוב בין סוגי הקורבנות השונים; "חוץ מן החטאת עם האשם" - לעולם לא יכול לקרות שקרבן חטאת וקרבן אשם יתערבו ולא נוכל להבחין ביניהם.

נסביר בקצרה מה הם שני הקורבנות, ואחר כך נראה מדוע הם לא יכולים להתערב. קרבן חטאת הוא קרבן שמקריב

שיעור בכל קוטי שיחור

בשתי שפות

הלכה תמוהה אודות מצב מורכב בהקרבת הקורבנות בבית המקדש, מתבררת כרלבנטית בעבורנו כיום ומלמדת כיצד לדבר עם היצר הרע בשתי השפות שהוא מבין.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות, חלק לב, שיחה שלישית לפרשת ויקרא.

1. זבחים עא, ב.

2. רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ו, הלכה טז.

לומר: תמיד נוכל להבחין בין כבש זכר לכבשה נקבה.

הטאת ואשם ברוחניות

הפתיח להסבר הוא ההבנה שלקורבנות יש משמעות עמוקה יותר מזו שאנו רואים על פני השטח:

החידוש בהלכה שהטאת והאשם אינו יכולים להתערב, אינו (כל כך) בעניין מעשה ההקרבה (בגשמיות) – שבוה אי אפשר במציאות שתתערב החטאת עם האשם,

אלא בעניין "הלכות הטאת ואשם" בחובת הלככות ותוכנם הרוחני - שבוה יתכן שיהיה עירוב של עבודת החטאת (ברוחניות) ועבודת האשם (ברוחניות), ומחדש [ההלכה] דמכיון דהאי [שזוה] זכר והאי נקבה, לכן גם ברוחניות אי אפשר שיתערבו.

אחד מהיסודות המחשבתיים שמוסברים בחסידות הוא שלכל מצוות התורה יש רובד פנימי-רוחני. לצד החלק החיצוני - שזה הצד המעשי והפרקטי של המצווה, יש את המהות הרוחנית שלה. המצווה במובן המעשי שלה משקפת תהליכים עמוקים הרבה יותר, אם בתוך הרגש והנפש שלנו ואם בעולמות הרוחניים העליונים.

ניקח כדוגמה את איסור חמץ בפסח. ברובד הטכני, חובה לבדוק בכל מקום בבית שעלול להימצא בו חמץ, לאסוף ולבער אותו. אבל למצווה הזו יש משמעות רעיונית עמוקה יותר, שנוגעת בתהליך פנימי בתוכנו: חובה עלינו לנקות את הלב משחצנות, התרברבות והבלטת האגו. כך גם שמירת שבת: על פי ההלכה במובנה הפשוט, עלינו להימנע מפעולות כאלה ואחרות בשבת ולשבות. אבל הרובד הפנימי של השבת הוא התנתקות מהחומריות והתקרבות לאלוקות. חשוב להבין שאלה לא שני חלקים נפרדים זה מזה, כאילו המצווה המעשית היא רק 'סמל' או ייצוג של משהו רוחני מופשט יותר. זה דומה יותר לקרחון, שרק קצהו מבצבץ על פני הים. בחסידות מדמים את הדברים לשילוב של גוף ונשמה שמוסכרנים ביניהם, הנשמה היא ה'פנים'

אדם שחטא בשוגג, לדוגמה: מי שבטעות אכל מאכל לא כשר או שעשה בשבת משהו שלא ידע שהוא מעשה של חילול שבת. קרבן אשם (אנחנו מדברים כאן על "אשם ודאי") מקריבים כחלק מתהליך הכפרה על חמש עבירות ספציפיות שאדם עבר במזיד (בכוונה תחילה ובמודעות מלאה), כפי שאומרים במשנה בסדר הקורבנות לפני תפילת שחרית: "אלו הן אַשְׁמוֹת: אֶשֶׁם גְּזֵלוֹת [אדם שגזל או עשק אדם אחר], אֶשֶׁם מְעִילוֹת [אדם שהשתמש ברכוש שהוקדש לאוצר המקדש], אֶשֶׁם שִׁפְחָה חָרוּפָה [שפחה כנענית שהתקדשה לעבד עברי], אֶשֶׁם נְזִיר [נזיר שנטמא בתקופת הנזירות שלו], אֶשֶׁם מְצוֹרֵעַ [אדם שלקה בצרעת ומסיים את תהליך ההיטהרות ממנה]".

מדוע חטאת ואשם לא יכולים לעולם להתערב? כי קרבן אשם הוא תמיד כבש זכר ("אין האשם אלא מזכרי כבשים"), וקרבן חטאת מהכבשים הוא רק כבשה נקבה ("אין לך חטאת מן הכבשים - אלא נקבה"). אפשר להביא חטאת ממינים אחרים, כמו עזים, אבל אם מביאים כבש - אפשר להביא רק נקבה. כך שאם יש לפנינו שני כבשים, שאחד מהם אשם והשני חטאת - בקלות נוכל להבחין ביניהם: הזכר הוא האשם, והנקבה היא החטאת.

אך על האמירה הזו נשאלת שאלה פשוטה:

מהו הצורך להשמיענו ד"הכל יכולין להתערב חוץ מן החטאת והאשם?"

הרי זה שאשם וחטאת אין יכולין להתערב הוא מצד הכרח המציאות, כיון שזוה זכר וזו נקבה!

בשביל מה בכלל צריך לומר לנו עובדה מציאותית כה פשוטה?

פעם נכנס ליחידות אצל הרבי נער בר מצווה. הרבי ערך לו בחינה קצרה בהלכות תפילין. "אדם שאין לו יד, האם עליו להניח תפילין על הראש בלבד?", שאל הרבי, והנער השיב בחיוב. "ומה ההלכה אומרת במקרה הפוך?", המשיך הרבי לשאול, "מה יעשה אדם שיש לו יד אך נטול ראש? האם עליו להניח תפילין על היד?... - הרי ברור שמציאותית אין דבר כזה, ולכן ההלכה לא מתייחסת בכלל למקרה כזה.

באופן דומה, גם כאן זה נראה מוזר שההלכה טורחת לספר לנו בסך הכול נתון עובדתי, כמו

לקדוש ברוך הוא, והוא על ידי זה ד"אדם כי יקריב מכם קרבן לה", שמתקרב לה'. ויש לומר שהוא על ידי התבוננות בזה גופא, שזה שחטא ופגם והעביר את הדרך הוא בסיבת הנפש הבהמית ויצרו הרע, שאין זה מציאותו האמיתית של יהודי, כי אם אמיתת מציאותו היא נפשו האלקית, שהיא חלק אלקה ממעל ממש, וגם בשעת החטא הייתה באמנה אתו. ועל ידי זה גופא מתגלה ומתעוררת בו נפשו האלקית, ושב מחטאו ומתקרב לה' ביתר שאת.

בהקרבת קורבנות, יותר מכל שאר המצוות, החלק העיקרי והמרכזי הוא התהליך הרוחני של התקרבות לה' שעובר האדם המקריב את הקורבן, בעוד ההקרבה הפיזית של הקורבן היא רק אמצעי להשגת המטרה. אפשר לראות את זה בצורה ברורה בהסברים הרעיוניים המרכזיים לנושא הקורבנות.

החלק הפיזי של הקרבת קורבן הוא ברור: מביאים לבית המקדש בעל חיים מסוג מסוים, נותנים אותו לכוהן ששוחט אותו וזורק את דמו על המזבח, חלקים פנימיים מסוימים נשרפים על המזבח ובקורבנות מסוימים חלקים אחרים מהבשר נאכלים.

מהו החלק הפיזי של הקרבת הקורבן? איזה תהליך נפשי עובר האדם במקביל ל"טקס" הזה? - בנושא הזה יש שתי גישות כלליות בדברי חז"ל וההוגים הראשונים.

הגישה הראשונה היא **המחשה מזעזעת**. את הגישה הזו מוצאים בדבריו המפורסמים של הרמב"ן, שכותב שהקרבת הקורבן נועדה לנער את האדם ולעורר בו זעזוע נפשי עמוק. תהליך ההקרבה על כל שלביו אמור לדמות בצורה מוחשית את העונש שמגיע לחוטא. מי שמוקרבת כאן ונשחטת זו הכבשה, מי שדמה נשפך ואבריה נשרפים זו הכבשה - אבל בעצם זה הייתה אני שאמור היה לשאת בעונש הנורא הזה, כך אמור

של הגוף והגוף הוא 'החזית' של הנשמה, והם משפיעים אחד על השני. כך גם בתורה, החלק הנגלה של התורה מושפע ומותאם עם החלק הפנימי והנסתר.

כך גם עלינו לגשת ללמוד את ההלכה שפתחנו בה, "כל הקדשים אפשר שיתערבו, חוץ מן החטאת עם האשם". אולי אין לזה פשר בצד הגלוי של התורה, אבל אנחנו נחפש ונאתר אותו במשמעות הרוחנית של הדברים, ב"הלכות חטאת ואשם בחובת הלבבות" - במשמעות הרגשית-נפשית שלהם.

לצורך כך, עלינו להבין כמה דברים בנושא הקורבנות: ראשית ננסה להבין מה זה 'להקריב קורבן' במשמעות הרוחנית-נפשית; אחר כך נראה מה ההבדל בין קרבן 'זכר' לקרבן 'נקבה', כשמדברים על הצד הרוחני של הקורבן; משם נמשיך ונגלה מה ההבדל בין 'חטאת' ל'אשם'; ואחרי כל זה, נוכל להבין האם וכיצד יכולים החטאת והאשם להתערבב ומה באמת מחדשת לנו ההלכה שציטטנו.

שתי גישות

כאמור, הדבר הראשון שנעיין בו הוא עצם המשמעות הפנימית של מעשה הקרבת הקורבנות, התהליך הנפשי שאדם צריך לעבור בתוכו במקביל להקרבת הקורבן מבחינה מעשית. מאחר שאנחנו עוסקים בקורבנות אשם וחטאת, נתמקד במשמעות של הקרבת קורבנות ככפרה (לעומת קורבנות נדבה וקורבנות ציבור וכדומה):

בין הטעמים שקרבן מכפר על החטא, הובאו במדרשי רז"ל ובמפרשי התורה כמה טעמים וביאורים, וביניהם שני טעמים עיקריים:

(א) הרמב"ן¹ ביאר "שיחשוב האדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלקיו בגופו ונפשו, וראוי לו שיישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקורבן הזה", שאז דווקא מכפר הקורבן.

(ב) קורבן תוכנו קירוב הכוחות והחושים

ב. של"ה מס' תענית (רי"א, ב). פ"ח שער התפלה פ"ה.

ג. ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

ד. תניא רפ"ב.

ה. ראה תניא ספכ"ד.

א. עה"ת ריש פרשתנו א, ט.

לקבל בעצמי, משפיעה על האדם כמו פטיש חמישה קילו שמונחת על הראש במכה. אלו דיבורים "קשים כגידיים", תקיפים ונכוחים, שגורמים לאדם להתבטל ולהכניע את עצמו.

לעומת זאת, הגישה השנייה היא שפה **נקבית**. כאן המטרה הפוכה: לגרום לאדם להבין את עצמו מחדש, למצוא בעצמו את הכוחות שאולי לא ידע שיש לו, להבין שבכל מצב יש בו נפש אלוקית שמחוברת לקדוש ברוך הוא. זהו דיבור ברכות ובעדינות, שמשפיע על האדם דרך נקודות החוזקה שלו והעצמה אישית.

הטאת נקבה, אשם זכר

מכאן נוכל להתקדם ולהבין מדוע קרבן אשם מביאים מכבש זכר, ואילו חטאת מביאים מהכבשים הנקבות:

ועל פי זה יובן מדוע חטאת באה נקבה ואשם בא רק מן הזכרים:

כי חטאת באה על השוגג, אשר לזה מספיק שיתבונן שהחטא בא מהתגברות נפשו הבהמית, ואילו מציאותו האמיתית היא טוב כו'.

מה שאין כן אשם ש(לפעמים) בא גם על המזיד. מכיוון שיצרו עומד בהתגברות ובגלוי כל כך עד שאפשר ולפעמים בא בפועל שמחטיאו במזיד, לא די בהתבוננות בבחינת הטוב הצפון שבו בכדי לעוררו ולגלותו (ועד שיפעול באדם שיתקרב לה') וכו'. כי מאחר שיצרו גבר עליו כל כך, הרי זה מורה שהטוב שלו הוא בהסתר גדול ביותר. ולכן זקוק לעבודה באופן של "זכר", היינו דברים קשים כגידין, לבטש ולהכניע יצרו, כמאמר רז"ל "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע".

איזה תהליך יעיל יותר בלגרום לאדם לשינוי פנימי וחזרה בתשובה אמיתית? התשובה היא: תלוי באיזה מצב. יש מצבים שבהם החוטא צריך לעבור 'ניעור', ויש פעמים בהן הוא צריך דווקא לקבל 'חיבוק' - וזה בדיוק מה שאנחנו לומדים מהחלוקה

אדם לחשוב לעצמו. הקורבן הוא כמו 'תרנגול לכפרות', שמוקרב במקומו של החוטא. הזעזוע הזה מעורר באדם תחושה חזקה של רצון לתקן את מעשיו ולא לחזור על טעויות העבר.

הגישה השנייה היא **גילוי עצמי והתקרבות**. לפי הגישה הזו, כשאדם מקריב קורבן בבית המקדש, הוא מגלה את עצמו מחדש. הקורבן שלו נשחט ומוקרב לפני ה', נשרף ועולה באש לנחת רוח לקדוש ברוך הוא - וזה מדגיש דווקא את הצד החיובי שבו, את התשוקה הפנימית שבווערת בו לדבוק בה' ואת היכולת שקיימת בו 'להתכלות' באש של קדושה ולהתעלות ברוחניות.

בגישה הזו, הקרבת הקורבן עוזרת לאדם להבין משהו עמוק על עצמו. הוא מבין שהחטאים והטעויות שמרחיקים אותו מה' - אינם מי שהוא באמת. הוא מבין שבמהותו הוא "חלק אלוהי-ממעל ממש", אפילו כשהוא עושה טעויות יש נשמה בקרבו שהיא האישיות העצמית שלו, רק שהמשימה הזו להישאר דבוק באלוהים כרוכה במכשולים ואתגרים רבים. בפרשנות הזו, קורבן הוא קורבן מתוך עצמי, הוא הידיעה והנכונות להתמסר ולהקריב את כל מה שיש לי כדי להתקרב אל ה' עם "הכוחות והחושים", הכישרונות והיכולות שחוננתי בהם.

שתי הגישות האלה חיות במקביל. שתיהן נכונות, אם כי שונות זו מזו. כל אחת קשורה לעולם תוכן שונה ולשפה אחרת:

זכר מורה על תוקף וחוזק, ונקבה - על רכות וחלישות...

האופן הראשון, שיחשוב האדם שראוי לו שיישפך דמו ויישרף כו', הרי זה ענין של תוקף וחוזק, דברים קשין כגידין, שמבטל את עצמו.

ואילו האופן השני, הרי עיקר תוכן ההתבוננות הוא במעלתו, על דבר נפשו האלוקית הנמצאת בו ותמיד קשורה ומחוברת עם הקדוש ברוך הוא וכו', ובערך להנ"ל היא העבודה דבחינת נקבה, לשון רכה.

הגישה הראשונה היא שפה **זכרית**. מה שמאפיינת אותה אלה התקיפות והקשיחות. צורת ההתבוננות הזו על הקורבן כהמחשה לעונש שאמור היית

1. ברכות ה, רע"א. וראה תניא ספכ"ט שעד"ז ה' אצל המרגלים.
2. וראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 123 ואילך.

לא לערבב

אלא שהחלוקה הזו בין שגיאה או טעות לבין עבירה בזדון היא לא כזו חד משמעית. יש מקרי ביניים שבהם בהחלט אפשר 'להתבלבל' בין זכר לנקבה, כלומר: שצריך לחשוב שוב מה האסטרטגיה הנכונה לטפל בבעיה.

נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

והנה כל זה הוא על דרך הרגיל.

אמנם יתכן לפעמים, ששני מינים אלה יתערבו ויתחלפו זה עם זה - והיינו דזה שעבר עבירה בשוגג יהיה גרוע מהעובר עבירה במזיד.

ולדוגמא: אם זה שעבר במזיד לא היה זה לגמרי באשמתו, כי אם מצד חבריו כו' או מצד שנולד בטבע רע" וכיצא בזה. מה שאין כן זה שעבר בשוגג הוא משום שלא השגיח על עצמו בעיני פקחא" [בעין פקוחה] בעבודת השם לשעבר עצמו לבוראו, ובמילא בא לידי חטא בשוגג מחמת התגברות נפש הבהמית.

קודם הצגנו את שני המצבים בפשטות: מי שעובר על רצון ה' מתוך טעות ובתום לב, צריך לעבוד איתו בחיזוק חיובי ('נקבה'); ואילו מי שחטא בכוונה ובמודעות, צריך לעבוד איתו בצורה חריפה וכואבת ('זכר').

אבל החיים הם לא שחור ולבן. לא פעם יש מצבים מורכבים יותר: אדם יכול לעשות את החטא עצמו בטעות, אבל האמת היא שהוא האשם הבלעדי ויש לו אחריות גדולה על הטעות הזו - מפני שאילו הוא היה שם לעצמו סייגים ושומר על עצמו מבחינה רוחנית, הוא לא היה מגיע לטעות כזו. וכן להיפך, יכול להיות אדם שחוטא בכוונה, אבל זה לא באמת מי שהוא אלא זו תוצאה של השפעה מהסביבה ומהחברים שדרדרו אותו לדרך רעה.

של אשם-זכר וחטאת-נקבה³.

קורבן חטאת מביא אדם שחטא בשגגה. לא אדם מופרע שצפצף על הוראות התורה, אלא אדם שהמציאות בה הוא חי והעולם המפתה שסביבו גרמו לו להיכשל. אם זה יהודי שלא יודע שלאכול חמץ בפסח זו עבירה ולא מנהג יהודי יפה, אם זה זוג שחי בלי לדעת את הלכות טהרת המשפחה או אדם שלא ידע שצום יום כיפור מתחיל משקיעת החמה ולכן אכל ושתה לפני שהחשיך.

כאשר יהודי כזה רוצה לשוב בתשובה, התורה מצווה אותו להביא כבשה **נקבה**. כלומר, היא מורה לנו שהדרך הנכונה והטובה ביותר לתקן את החטא ולהתקדם בעבודת ה' היא להתמקד דווקא באור ובטוב, לגלות את הפנימיות שלו ולהעצים אותה, לא להתעסק במשקעי העבר ובכללן הרוחני שדבק בו.

לעומת זאת קורבן אשם מביא יהודי שהתייחס בקלות ראש לדיני התורה ובמזיד עבר עבירות. למשל, אדם שעשק אנשים וגזל את כספם בכוונה תחילה⁴. כאשר יהודי כזה רוצה לשוב בתשובה ולתקן את מעשיו, הדרך היא לא חיבוק וחיזוק חיובי. התורה מצווה שיקריב כבש זכר, כשהמשמעות הפנימית היא שעליו לעבור זעזוע רציני ולתפוס את עצמו, לקלוט לאיזה שפל רוחני הוא הגיע שככה זלזל במצוות התורה.

נכון שהדרך המוארת של התמקדות בטוב עדיפה ושמחה יותר, אבל יש מקרים שבהם זו שגיאה להשתמש בה. כאשר ישנה בעיה אמיתית בעבודת ה', כשהיצר הרע הופך להיות המנהיג ולהוביל אותנו, אי אפשר 'לחבק' אותו ולא יעזור לומר לו שהוא בסדר. צריך לדבר אליו בשפה 'גברית', להשתמש בטקטיקה ברוטלית ובמילים חריפות וכך לגרום לו לזעזוע ואיבוד עשתונות. חז"ל אומרים זאת מפורשות: "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע", וכפי שכותב אדמו"ר הזקן בתניא: "לְרַגֵּז עַל נַפְשׁ הַבְּהֵמִית, שֶׁהִיא יִצְרׁוֹ הָרַע, בְּקוֹל רַעֵשׁ וְרָגֵז בְּמַחְשַׁבְתּוֹ, לֹא יִמְרׁוּ: אֵתָה רַע וְיִשֶׁע וּמִשְׁקָץ וּמִתַּעֲב וּמְגוֹל"⁵.

ח. וע"ד הפי' בלך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך (כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סכ"ד. סד"ה לך תש"ה. ועוד).

ט. ראה רמב"ם הל' שגגות פ"ה ה"ז: השוגג הי' לו לבדוק ולדקדק ואילו בדק יפה יפה כו'.

י. ראה אגה"ק סו"ס כח. וראה רש"י שבועות (ב, א) ד"ה תולה. וראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 944 ואילך בביאור טעם חומר חטא בשוגג על חטא במזיד, וחומר באשם תלוי על חטאת.

3. ראה בגוף השיחה אות ד', שהביאור דלקמן מבוסס על הנאמר בגמרא (שבועות לו, א, זבחים מח, א) כי קורבן אשם נחשב לחמור הרבה יותר מקורבן חטאת, בכך שמחירו המינימאלי של קרבן אשם הוא כפול ומכופל ממחיר חטאת, והאריך בביאור הדברים הרמב"ן בסוף פרשת ויקרא.

4. קורבן אשם מגיע לעיתים גם על מקרים של עבירה בשוגג, וראה בגוף השיחה הערה 31 הביאור בזה.

5. ראה בגוף השיחה אותיות ב' וז'. לכך שיש מקרים יוצאים מהכלל בהם חטאת באה מן הזכרים, והביאור בזה ע"פ פנימיות.

בדיוק כדי לעשות סדר ולהבהיר מה עושים במצבים המורכבים האלה, פוסקת לנו ההלכה חד משמעית: "אין האשם אלא מזכרי כבשים, ואין לך חטאת מן הכבשים אלא נקבה". כלומר, אולי לנו זה נראה שלאדם כזה מתאימה שיטת פעולה כזו ולאחר דרך אחרת, אבל יש משמעות והשפעה לכל מעשה של חטא - שאת זה אנחנו אפילו לא יודעים ואין לנו דרך לשפוט או למדוד. כשעושים חטא בשוגג יש לזה השפעה מסוימת, וכשחוטאים במזיד זה משהו אחר - ולכל התנהגות מגיע עונש וטיפול שונים.

מה שקובע מהי הדרך הנכונה לכפר ולתקן את החטא זה לא "מה שמרגיש לי נכון" אלא אך ורק ה'. רק הוא יודע בדיוק איזה תהליך יעיל יותר לתיקון החטא ולכפרה, גם אם לנו נראה אחרת. והוא קבע בתורה בצורה חד משמעית "שאין האשם אלא מזכרי כבשים ואין לך חטאת מן הכבשים אלא נקבה".

אפשר ללמוד מהלכה זו מסר חשוב גם לחיים שלנו כיום.

בעבודת ה' ישנם מצבים רבים וצמתים רבים. לפעמים אדם נמצא במצב שהוא צריך לעורר יותר את הנשמה ולא להתעסק בבוץ, ולפעמים מוטל על האדם לתפוס את עצמו בידיים ולהתנקות.

איך קובעים מתי ננהג כך ומתי אחרת? - עלינו להיצמד להוראות התורה, ולא לעבוד את ה' "לפי מה שמרגיש לי". כאשר אנו עומדים לפני דילמה, עלינו להיצמד להוראות הרבי ולא לזוז מהן. ללמוד חסידות בצורה יסודית ולהתנהג בדיוק לפי הדרכותיה, להשתתף בהתוועדויות חסידיות ולתת להן להשפיע עלינו, ולשאול תמיד בעצת משפיע.

האם גם כאן נישאר עם הכלל הפשוט שקבענו? האם כאן צריך להשתמש בשיטות שונות? - מה שבטוח זה שהמקרים האלה בהחלט מעוררים מחשבה. והנה לנו המקרה שבו חטאת ואשם אכן יכולים להתערב, לפחות במובן הרוחני של "חובת הלבבות". אלו המצבים שבהם איננו בטוחים האם הפתרון של 'זכר' מתאים לחטא שנעשה בכוונה (אשם) או להיפך, האם הפתרון של 'נקבה' מתאים לחטא שנעשה בשוגג (חטאת).

כך שהבלבול בהחלט קיים, ודווקא משום כך ההלכה צריכה לטרוח לומר לנו במפורש: למרות זאת, אל תערבבו. במקרה של חטאת תקריבו נקבה, במקרה של אשם תקריבו זכר:

ובזה מחדש [ההלכה] ד"כל הקדשים אפשר שיתערבו מין במינו, חוץ מן החטאת עם האשם - שאין האשם אלא מזכרי כבשים, ואין לך חטאת מן הכבשים אלא נקבה":

אמנם יתכן הדבר שיתערבו... [ש]חטא שעליו מביא אשם אינו חמור כל כך והחטא שעליו מביא חטאת חמור יותר - ולכן יש מקום לומר שבנדון כזה מספיקה לאשם עבודת ותנועת כפרה באופן השני הנ"ל, באופן ובלשון רכה, ובנוגע לחטאת מוכרה דווקא אופן הראשון הנ"ל דברים קשין.

ולכן משמיענו... שאף שבמציאות בעבודת ה' שייך עירוב ביניהם, הנה בנוגע לפעולה דהחטא והכפרה בעולם - מצד החפצא של החטא שעליו בא קורבן אשם, צריך להיות דווקא "זכרי כבשים" - אופן העבודה ד"רגזי אדם"; ומצד החפצא של החטא דחטאת, צריך להיות נקבה דווקא, לשון רכה, לגלות מציאותו האמיתית דהיינו הטוב שבו.

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

מה הפתרון לתחושת אדישות כלפי הסביבה?

אנשים נקלעים לעתים למצבים רגשיים קשים. במכתב אחד מתוך אלפים רבים, אישה תיארה לרבי את המצוקה הרגשית שלה: היא חשה אדישות ואטימות כלפי הסביבה שלה ונתק בין הרגשות הפנימיים והרצונות שלה לבין ההתנהגות שלה בפועל.

(אגרות קודש, כרך יח, אגרת ו'תתקס)

במענה למכתבה [למכתבך - פנייה בגוף שלישי], בו כותבת ראשי פרקים מאשר עבר עליה ומצב רוחה עתה, שנראה לה שנמצאת היא במצב של ירידה חלילה, ומתארת את מצבה כך שיש לה העדר הרגש [אדישות מוחלטת] לבני אדם אשר בסביבתה, וכן חשה שיש חוסר התאמה בין הנהגתה בפועל ורצונה [לבין רצונתיה].

הדרך לרוגע רגשי פנימי

והנה, לכל לראש [קודם כל], עליה לבדוק האם היא אכן נמצאת בסביבה המתאימה לה. באשר [בגלל ש] האדם בטבע נמשך אחרי סביבתו, ולומד לא רק מהנהגתם [מהתנהגותם בפועל של אנשים] אלא גם מהידיעות [הידע] שלהם ומהשקפת עולם שלהם. וביחד עם זה, יש לזכור שגם בסביבה עצמה, בכל חברת אנשים אין דעותיהם של אנשים שונים שוות [זהות, אלא שונות] בתכלית [לחלוטין].

ולכן עליה להסתדר [למצוא את מקומה] בסביבה המתאימה לדרכה אשר בחרה בחיים, דרך האושר האמיתי, דרך תורתנו, שהיא תורת חיים. ובסביבה זו עצמה, עליה להתקרב לאלו המתאימים ביותר להשקפת חיים תורנית.

זו תהיה התחלה שתייע לפתרון הבעיות הרגשיות שלה, משום אשר היא - התורה - גם כן הדרך בחיים המביאה שלום בין הרגשות השונים אשר בנפש פנימה, וכן בין האדם והסביבה, ובכללות [במובן כללי יותר, בין האדם] לעולם שמחוצה לו.

אין מקום לנחיתות עצמית

וכעת אשיב בנוגע למה שכותבת אודות מצב ירידה.

מובן וגם פשוט [מובן מאליו] שאפילו אם נכונה חס ושלום דעתה בהערכה זו שהיא בירידה, אין התיקון לעניין הזה בהרגש של נפילת רוח או נמיכות, נחיתות עצמית וכולי. כי אם אדרבה [אלא להיפך]: אדם שחש שהוא בירידה, צריך לעורר אומץ נוסף [להתחזק במיוחד] והבאת כחות פנימיים נעלמים לידי גילוי [ולגלות בעצמו כוחות נסתרים] כדי להתגבר על הירידה, ולא רק להתגבר על הירידה ולחזור למצב הטוב הקודם אלא להתחזק ולהתאמץ עד כדי להוסיף גם בערך [יחסית ל] המצב שלפני הירידה.

וזאת כתפקיד של האדם אשר צריך הוא כל ימי חייו ללכת מחיל אל חיל, להיות מהלך קדימה. וכיוון שזהו תפקידו של האדם, בוודאי אשר בורא האדם נותן לו מלכתחילה הכוחות למלאות תפקידו זה ככל הדרוש.

איך אפשר להבחין שמאחורי טיעון שנראה צודק ומוסרי עומד היצר הרע?

לפנינו מכתב של הרבי ליהודי שעסק בחינוך הנוער. הרבי מדגיש בפניו כמה כוח להשפיע יש לו בידיים, ומפציר בו להשתמש בו לטובה ולחנך את התלמידים לחיים של תורה ומצוות. בחלק השני של המכתב, הרבי מסביר איך אפשר להבחין אילו טיעונים, גם אם הם נראים טיעונים נכונים ומוסריים, שגויים ובאים מהיצר הרע.

(אגרות קודש, כרך כ, אגרת ז'תשנ"ד)

הזכות הגדולה בחינוך לטוב

במענה למכתבו, בו כותב ראשי פרקים מדברי ימי חייו ומְשַׁרְתוֹ עתה, שהיא בעיקרה בהדרכת הנוער. ואשרי חלקו [אשריו על כך שזכה שזהו מה שנפל בגורלו לעסוק בו], שניתנה לו האפשרויות [האפשרות]

להשפיע ולקחת חלק בקביעת צורתם של נוער ישראלי [יהודי], שאפשר [שייתכן מאד] שמה שהוא עושה כעת עם הנוער ישפיע על כל משך ימי חייהם, זאת אומרת, למשך עשירות בשנים [עשרות שנים קדימה] ואף בבניין ביתם לכשיתחננו...

אלא שכמו בכל העניינים עליהם אמרה תורתנו, שהיא תורת חיים: "נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המוות ואת הרע" - כך גם בעבודה חשובה ואחראית כמו שלך, הבחירה בידיך האם להשפיע לטוב או להיפך. והתקווה היא, כפי הסיום של העניין [הפסוק שצוטט קודם] בתורה: "ובחרת בחיים" - כלומר, שמקווים מהאיש שניתנה לו האפשרויות האמורה שיבחר בדרך החיים והטוב, זאת אומרת, שינצל כל היכולת וההשפעה שלו להדריך את המחונכים לחיים טובים אמיתיים...

אבל ביחד עם זה שמצפים ממנו לבחור בטוב, היצר הרע מתערב ומבלבל ומפתה את האדם לגרום לו לנצל האפשרויות שניתנה לו בקצה השני [לקיצוניות השנייה, לרע]. ומובן אשר לכל אחד מדבר היצר הרע "בלשונו", ומשתמש בטענות ופיתויים שיש תקווה שישמע לו. אבל כיוון שבעולם, כל העניינים שקורים הם בסדר ובחשבון ובתכנון מלמעלה ולא בדרך מקרה חס ושלום, מובן מזה שהרי לכל אחד ניתנה האפשרויות לבחור באחת משתי הדרכים, וניתנה גם כן היכולת שיעמוד בפני הפיתויים וההסתות של היצר הרע. אשר אז, אם הוא אכן גובר על היצר ובוחר בטוב, זכותו גדולה ביותר, וכאמור לעיל, אשרי חלקו וטוב ויפה...

מה שמר על עמנו לאורך ההיסטוריה?

כאן עשויה להתעורר שאלה: כיוון שהיצר הרע לפעמים מתלבש גם בלבוש טוב ויפה, זאת אומרת, מפתה את האדם בטענות שבהשקפה ראשונה [במבט שטחי] יש להם "מראָה" של טוב וצדק, מה היא סוף סוף הבחינה לדעת אם באה הטענה מצד הטוב או מצד הרע?

ועל פי הכתוב לעיל, זו אחת הבחינות שיכולות לעזור בזה להבין האם הטיעון מגיע מהיצר הרע (בנוגע לפרט [לאדם מסוים] ולמקרה פרטי, על כל פנים [לפחות]): שבעשיית עבירה, מפני תוקף התאוה והרצון לעשות משהו שאסור לעשות אותו על פי התורה, הנה לאחרי העשייה מרגישים רגש חרטה, וככל שיאריך הזמן מתחזק רגש זה; ואילו בעשיית הטוב, אדרבה - לאחרי העשייה ישנה שביעות רצון עוד יותר.

ויש גם בחינה [מבחן] כללי יותר שעשוי לעזור להבחין בין טוב לרע בנוגע לכלל (ובכלל זה נמצא גם במקרה [המקרה] שלו, שהמדובר במקרה שלו הוא בהדרכת קבוצה או חוג מסוים, ולכן השאלות נוגעות לא רק לאדם אחד באופן פרטני אלא לצורת חינוך והשקפת עולם באופן כללי יותר):

יש להתבונן בדברי [בהיסטוריה של] עמנו בני ישראל, ולראות מה היא ההנהגה ששמרה על קיום עמנו בתקופות שונות ומשונות של דברי הימים שלו הארוכים. זה מה שיכול ללמד אותנו מהי הדרך הנכונה, מפני שמדובר על קיום נצחי ועל טבעי, שהרי העם היהודי שורד וממשיך להתקיים למרות ש(כנוסח הידוע שאומרים בביל הסדר) בכל דור ודור עמדו עלינו לכלותינו, והיו אלו רבים וגיבורים (אומות העולם) שקמו על הלשים ומעטים.

שגם בהתבוננות קלה רואים מהי הדרך ששמרה על קיומנו כעם לאורך ההיסטוריה: שכל אלו החוגים שסרו וסטו מן הדרך המקובלת ושמו מבטחם בתרבות הארצות שמסביב להם, אף אם גם העתיקה ללשון עמנו או רצו להתאימה לתרבות עמנו (הנוטים אחרי אשור ובלל בתקופת זמן בית ראשון, המתיוונים בהתחלת תקופת בית שני, בתקופה מאוחרת הרבה יותר אלו שנטו אחרי פילוסופיה השלטת בספרד בימי הביניים, ועל דרך זה [באופן דומה לכך] תלמידי [משה] מנדלסון באשכנז [גרמניה ומערב אירופה] שנטו אחרי השכלת צרפת [שהם] מולידי הרפורמים) - הנה כעבור דור, שניים או שלשה דורות, לא נשאר מהם שריד ופליט בתוככי עמנו בני ישראל. חלק מהם חזרו מדעתם האמורה [למסורת היהודית המקורית], וחלק נטמעו כליל בין הגויים אשר סביבותם, וכאמור, מבלי להשאיר אחריהם שום רושם [השפעה וזכר] כלל בדור שלאחריהם.

ורק העניין דמיוני [של קיום מצוות] מעשיות בפועל - והכוונה היא למצוות עתיקות ביותר, שמתחילות מימי מתן תורה בהר סיני, שנאמר אז: "לא תעשה לך פסל", "שמור את יום השבת, לא תעשה כל מלאכה", ועל דרך זה מצוות ציצית ותפילין, איסור אכילה של חיה ובהמה שאינה מפרסת פרסה ואינה מעלה גרה, וכיוצא בזה - הם הן שמוצאים אנו אותם במשך כל שלשת האלפים שנה ויותר של ההיסטוריה של בני ישראל מבלי כל שינויים בזה במהלך הזמן מאז ועד היום. והמסקנה מובנת.

"הם רואים כבר את המקור"...

תאריך: י"א ניסן תשל"ז

לאורך השיחה ביניהם, הרבי חייך לעברם של ולדימיר וגרגורי ובירך אותם בחזרה, ואז ולדימיר הניף בהתרגשות את הציור הגדול והסתובב לעבר הקהל כדי שכולם יוכלו לראות את היצירה. הרבי רכן לכיוונו של ולדימיר ואמר לו בחיוך גדול: "הם רואים כבר את המקור"...

"תודה שקיבלת זאת מאיתנו, רבי", אמר ולדימיר נרגש, והרבי השיב: "תודה לך. רוב בריאות. העיקר הוא שתחתור לכך שיהיה ניכר עליך שאתה צועד בדרכיה של התורה, המופיעה בתמונה".

"כך נעשה", השיב הצייר, שכמו רבים מיהודי ברית המועצות היה חסר ידע בסיסי ביהדות. "יש לנו שורשים טובים, אבל הרבה דברים [ביהדות] איננו מבינים..."

"כשנולדת", הגיב הרבי, "גם לא ידעת לצייר ציור כזה... כך שכבר התנסית בדבר כזה [של לימוד והתנסות מההתחלה]".

הרבי ביקש להשעין את הציור על שולחן ההתוועדות לידו, ונפרד מהצייר בברכת פסח כשר ושמח.

בין המשתתפים הרבים בהתוועדות י"א ניסן תשל"ז, בה ציינו שבעים וחמש שנים להולדתו של הרבי, נכחו גם יהודים רבים שיצאו מברית המועצות באותה תקופה.

בין השיחות ניגשו לרבי האמן ולדימיר דְּשֶׁבֶסְקִי עם בנו גרגורי, והגישו לרבי מתנה מיוחדת שהכין עבורו ולדימיר ליום הולדתו: ציור מעשה ידיו בו נראה הרבי עולה לתורה, במסגרת עץ מוזהבת נאה. ולדימיר העמיד את הציור על השולחן והראה אותו לעיניו של הרבי והחל לשוחח עם הרבי ברוסית.

"רבי יקר", אמר ולדימיר, "יש לי הכבוד להציג את זה בפניך, בשם יהודי רוסיה שהגיעו הנה ושמחים להיות כאן איתך. אנו רוצים להעניק לך את הציור במתנה מעומק הלב".

ולדימיר לחץ את ידו של הרבי ונענע אותה בהתרגשות, והמשיך בברכתו: "אנו בטוחים שתזכה לשנים רבות, מתוך בריאות, יחד עם כל עם ישראל. וכדי שכולם ישמחו, אני אשתה עבורך. לחיים! אני מברך אותך בבריאות איתנה".

רצון' זו, כדי: א) ללמוד פרקי משנה (על-כל-פנים פרק אחד, המתחיל באות אחת) של שמו הקדוש. ב) להוסיף בלימוד תורתו של בעל ההילולא. ג) להוסיף בעבודת התפילה. ד) להוסיף בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו, ובעבודת רבותינו נשיאנו ממלאי-מקומו. ה) לקיים התוועדות של שמחה, שבה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות.⁷

נשיא: היום אומרים את פרשת "זאת חנוכת המזבח"⁸ עד "כן עשה את המנורה", שהיא כנגד שבט לוי, ללא ה"ה-רצון".⁹

סוף זמן קידוש לבנה יום רביעי אור ליום חמישי עד השעה 7:46.

יום רביעי

"ד בניסן, ערב פסח

בדיקת חמץ:

הכנות: לפני הבדיקה צריך לנקות היטב את כל החדרים שצריך לבדוקם.¹⁰ כמו-כן יש לרכז במקום המשתמר מילדים וכו' את כל החמץ המיועד לאכילה בערב ולמחרת בבוקר.¹¹

זמן קצר לפני הבדיקה מניחים במקומות שונים בבית עשר חתיכות של חמץ קשה¹² (נכון שיהיו על-כל-פנים כל הפתיתים ביחד - כזית¹³).

שבת-קודש פרשת צו

י' בניסן, שבת הגדול

דרשה: "נהגו בדורות האחרונים שהחכם דורש הלכות פסח בשבת שלפניו אם אינו ערב פסח... והעיקר... ללמד להם המעשה אשר יעשון, ולא כמו שנוהגין עכשיו".¹

אחר תפילת מנחה אומרים את ההגדה, מ"עבדים היינו" עד "לכפר על כל עוונותינו".² הרבי נהג לאומרה עם הציבור, בישיבה על מקומו.

מוצאי שבת-קודש - אין אומרים "יהי נועם", ואתה קדוש"³. קידוש לבנה.

יום ראשון

היום הבהיר י"א בניסן

יום הולדת את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. היום מתחילים לומר את מזמור ק"ב בתהילים⁴, ואחר-כך⁵ את המזמור המתאים לכל אחד לפי מספר שנותיו.

יום שלישי

י"ג בניסן

יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק' נ"ע, והתחלת הנשיאות של בנו הצעיר, כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע.⁶

כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת

7. קטע זה ע"פ ההוראות שבלקוטי-שיחות, כרך כא, עמ' 276 ועמ' 296. אג"ק ח"ד עמ' קמב. 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286 (מוגה) ועמ' 292. שיחות-קודש תשנ"ב ח"א עמ' 382.
8. לקוטי-שיחות, כרך לב, עמ' 19 'ע"פ שיחת י"ג ניסן תשמ"ה, ודלא כמ"ש בשו"ע אדמו"ר סי' תכט סעיף טו להתחיל ביום זה "בהעלותך", ראה בספר-המנהגים עמ' 36 בהערה וב'אוצר מנהגי חב"ד' (הלל: 'אוצר') ניסן-אייר עמ' 1).
9. לקוטי-שיחות, כרך לב, עמ' 21 הערה 21.
10. שו"ע אדמו"ר סי' תלג סעיף לח.
11. שם סי' תלד ס"א-ג.
12. שם סי' תלב ס"א, סידור אדמו"ר, ספר-המנהגים.
13. כי רק בכזית מקיימים בעיור חמץ לדברי הכל, כמ"ש בשו"ע אדמו"ר סי' תמו ס"ג. בשע"ת תלב ס"ק ז ועוד, צוינו בנטעי-גבריאל פ"מ ס"ו, תבנו [וכך העתקנו בעבר] שכל פיור לא יהיה בו כזית. אבל כיוון שמבואר בשו"ע רבנו (סי' תמב ס"ח ובקו"א ס"ק יח בהגהה הב' בסופו) שגם בפחות מכזית עובר בבל יראה עכ"פ מדרבנן, ואם אוכלים אותו עוברים

1. שו"ע אדמו"ר סי' תכט ס"ב.
2. הגש"פ של הרבי.
3. לוח כולל-ח"ב, משר"ע אדמו"ר סי' רצה ס"ג.
4. אבל לא את הפרק הקודם - מענה הרבי (משנה אחרונה) בהגהת לקט "מנהגי יום הולדת" הנדפס בסה"ש תשמ"ח ח"ב עמ' 406, נדפס בקובץ 'היכל מנחם' ח"ג עמ' נה.
5. במכתב כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ (אג"ק ח"י עמ' נג. קובץ מכתבים שבתהילים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 214) שהפרק לפי שותניו נאמר אחר תפילת שחרית, לפני אמירת שיעור התהילים היומי. במכתב הרבי (אג"ק חט"ו עמ' רלד. 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ס"ע קצא) הורה, שבשעת הדחק ניתן לאומרו לאחריו. הרבי עצמו כשהתפלל לפני התיבה לא אמר זאת עם השיעור היומי. כשהתפלל ביחיד, לפעמים היה אומר (לפני תפילתו) עם הפרק של הרבנית כשאמרו הציבור אשרי ובה לציון לאחר קריאת התורה, שנכנס להאזין לה בימי שני וחמישי.
6. לקוטי-שיחות כרך לב עמ' 23 הע' 39, וראה אג"ק (אדמו"ר, אדמו"ר האמצעי ו) הצמח-צדק (ברוקלין תש"מ) עמ' סג-ד.

עוטפים כל אחד מהם בנייר¹⁴ (אך לא בנייר כסף, שאינו נשרף היטב).

זמנה: אור לארבעה-עשר - מיד אחרי צאת הכוכבים¹⁵, ותמיד לאחר תפילת ערבית¹⁶.

מקומה: כל המקומות שיש לחוש ולהסתפק שמא הכניס לתוכם חמץ, אפילו באקראי, צריכים בדיקה¹⁷.

אופנה¹⁸: לאור נר של שעווה ועל-ידי נוצת עוף. הבודק מניח את החמץ שמוצא בשקית קטנה של נייר. בגמר הבדיקה: מניח את השקית, הנוצה והנר שנותר בתוך כף עץ קעורה, עוטף הכל בנייר (מלבד ידידת הכף שנשארת מחוץ לעטיפה). כורך חוט סביב הנייר כמה פעמים, מהדקו וקושרו¹⁶ [צריך להיזהר להוציא בעוד מועד מהשקית את הדף ובו הברכה וכו']¹⁷.

בין הברכה לתחילת הבדיקה אין לדבר כלל, אפילו מענייני הבדיקה (אלא בדבר שהכרחי לבדיקה). ונכון שלא לדבר כלל שלא מענייני הבדיקה כל זמן הבדיקה¹⁹.

כתב רבנו הזקן בסידורו: "ויעמיד מבני ביתו אצלו לשמוע הברכה שיבדקו איש במקומו, ולא ישיחו בינתיים, ויזיהרו לבדוק תחילה בחדר הסמוך למקום ששמעו הברכה", וכתב הרבי שייתכן שכוונתו היא, שמצווה לזכות גם את בני-ביתו (הגברים) בבדיקת החמץ, וכיוון שגם בעל-הבית בעצמו יבדוק קצת - אין בזה סתירה לדין "מצווה בו יותר מבשלוהו"²⁰.

את החמץ הנמצא בבדיקה שומרים כנ"ל, ושורפים למחרת בבוקר, כדלקמן.

אחר הבדיקה מבטלים את החמץ **שלא מצאנו**, באמירת "כל חמירא" (הראשון).

מכירת חמץ: נוהגים לעשות את הרב ל'מורשה', דהיינו מיופה-כוח למכירת החמץ. מוכרים גם חמץ גמור²¹, וגם את כלי החמץ (שמא נותר עליהם חמץ 'בעין'), ואין צריך להטבילם לאחר הפסח²².

שחרית: אסור מן הדין לאכול מצה²³. ומנהגנו שלא לאכול מכל המינים הנכנסים בחרוסת ומרור עד אחר 'כורך'¹⁶.

תפילה: משכימים להתפלל²⁴. החל מהיום ועד סוף חג הפסח, אין אומרים 'מזמור לתודה'²⁵.

תענית בכורות: הבכורים, בין מאב ובין מאם, מתענים, ואפילו כוהנים ולויים. ונהגו לאכול בסעודת סיום מסכת²⁶ וכדומה²⁷, ולהפסיק את הצום.

סוף זמני אכילת ושריפת חמץ: באזור המרכז מותר לאכול חמץ עד השעה 10:32. יש לשורפו (וכן למכור לגוי את החמץ שמשאירים) לפני השעה 11:37 (שעה זו היא בנוגע לרב המוכר, אך הציבור צריך להקדים ולהגיע אל הרב מבעוד מועד, לכל יאחרו את המכירה!).

לאחר השריפה אומרים "כל חמירא" (השני), ובו מבטלים את **כל החמץ**, שמצאנו ושלא מצאנו.

בחול יש לעשות עירוב תבשילין בערב פסח השנה, ועם זאת ביום-טוב ראשון אסור להכין ליום-טוב שני, וגם לא לשבת.

יום המישי

ט"ו בניסן, א' דחג-הפסח

הדלקת הנר: ביום רביעי, קודם השקיעה²⁸. מברכות "להדליק נר של יום-טוב" ו"שהחינו". אם לא הדליקה קודם השקיעה, תדליק לפני

21. 'אוצר' עמ' פ - מאדמו"ר הצמח-צדק ומאדמו"ר מהורש"ב.

22. לקוטי-שיחות, כרך יח, עמ' 364, 'שערי הלכה ומנהג' שם סי' קצד, וש"נ.

23. ש"ע אדמו"הו סי' תנא ס"ד.

24. לוח כולל-חב"ד.

25. סידור אדמו"הו. וראה צמח-צדק, חידושים רחב, (שמצדיק בדרך שקו"ט את האומרים זאת בערב פסח) וביאור דבריו בלקוטי-שיחות ח"ו עמ' 426.

26. גם על מסכת קטנה, וכש"כ על מסכת מתלמוד ירושלמי (שערי הל' ומנהג שם סי' קצו). בשעת הדחק ניתן לסמוך על סיום מסכתא של משניות עם פי' הרע"ב (נטעי גבריאל הל' פסח ח"ב פמ"ג סי"א). וראה המובא בס' פסקי תשובות סי' תע.

27. בפועל אין רגילים שנשים יתענו (או יבואו לשמוע סיום) לעצמן כבכורות או בשביל הבן (ראה ש"ע אדמו"הו סי' תע ס"ג וס"ה, נטעי-גבריאל שם ס"פ מב).

28. קיצור דיני נש"ק עמ' לו, ממטה-אפרים סי' תרכ"ה ס"ג, וכן הורה הרב זלמן-שמעון דבורקין ז"ל, וכ"מ בלקוטי-שיחות חכ"ד עמ' 297 הע'

69.

על איסור דאורייתא (חצי שיעור), לכן לא הביא אדמו"הו בש"ע ובסידור והרבי בהגש"פ ובמנהגים את ההקפדה להניח פחות מכזית, כי גם אז, אם יאבד - יצטרך לבדוק שוב (תודה להרב אברהם של אלאשווילי).

נכון שהמניח ירשם היכן הניח כל פירו, שלא יישכח - נטעי-גבריאל פ"ח ס"ח.

14. ספר-המנהגים.

15. ש"ע אדמו"הו סי' תלא ס"ה.

16. ספר-המנהגים. וראה המובא ב'אוצר' עמ' פג (כנראה הכוונה: שהרגיל להתפלל ערבית ביחיד - יתחיל לבדוק בין מנחה למעריב ויתפלל לאחר הבדיקה, אך אם כבר הגיע זמן מעריב וטרם החל לבדוק - יתפלל תחילה. ועצ"ע. וראה בקונטרס 'בירורי מנהגים - מועדים' להרב שבתאי ש' פרידמן, צפת תשס"ו עמ' 16).

17. ש"ע אדמו"הו סי' תלג ס"ב-ג וז"ל.

18. "מנהגנו להאריך ביותר בבדיקת חמץ" (בבדיקה וחיפוש בפועל ממש - אג"ק ח"ב עמ' שדמ. וראה המובא ב'אוצר' עמ' פג).

19. שם סי' תלב ס"ו-ז.

20. אג"ק חס"ו עמ' קנו, 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' פג.

הקידוש, מאש שהודלקה לפני החג.

אחר מנחה, קודם השקיעה²⁹, קוראים את 'סדר קרבן פסח'.

בני הבית מכינים הכול על השולחן ומסביבו (חוץ מסידור הקערה), כולל הצעת המושבים להסבה, בשעה שמתפללים ערבית בבית הכנסת. טוב להרבות בכלים נאים בליל-פסח, דרך חירות³⁰.

ערבית של יום-טוב. אחר שמונה-עשרה - הלל **שלם** בברכה תחילה וסוף. לאחר ההלל - קדיש תתקבל. עלינו. קדיש יתום.

ליל-הסדר

מצווה למהר להתחיל את הסדר, בשביל התינוקות, שלא יישנו³¹.

אין לובשים קיטל לסדר, וכן אין מקפידים לאיזה צד (מזרח, מערב וכו') יהיה מקום מושבו³¹.
סידור הקערה:

* הרבי היה מסדר את הקערה מעומד³².

* בשעת סידור הקערה, לפני הנחת כל דבר בקערה, היה אומר הרבי את הכתוב בסידור בעניין זה, ואחר סידור הקערה אומר את כל סימני הסדר יחד, כפי שהם כתובים בהגדה. וכשמגיע זמנו של כל 'סימן', אומר 'סימן' זה לפרטיו. כל אמירות אלו היו בלחש³³.

* צריך להניח קערה או מגש תחת המצות. ונהגו להפסיק במפה בין המצות³⁴.

* מסדרים את המצות: [קודם] הישראל, ועליו הלוי, ועליו הכהן³⁴.

* המינים מונחים על המפה, ולא בתוך קעריות נפרדות. מייבשים את המרור במפיות, למניעת חשש 'שרויה'³⁵.

* כל המינים הנאכלים בליל-הסדר נלקחים מעל הקערה עצמה, ולא כהנהגים להשאירם על הקערה ולאכול מהמונח על השולחן³⁶.

* הרבי דקדק שלא לשבור את קליפת הביצה,

אף שקשה להעמידה על מקומה כמות שהיא³⁷.

* הרבי היה מודד ארבע כפות גדולות מלאות 'חריין' טחון, סוחט אותן היטב בידו, ומכין ממנו עיגול קרוב לגודל ביצה. אחר-כך עוטף זאת מכל צד בעלי חסה (שניים גדולים או שלושה קטנים), ובנוסף לכך הניח בפנים חתיכת 'חריין' שאינה מפוררת³⁸.

* 'לכרפס' שעל הקערה נוטלים חתיכה גדולה של בצל (ופעם אחת לקח הרבי בצל שלם) עם קליפתה, ואוכלים רק מקצתו (הרבי נטל בסכין מחלקו הפנימי)³⁹.

* מקפידים שתהא 'קערה' לכל בן-מצוות⁴⁰.

* אדמו"ר מהר"ש היה מחלק כרפס ומרור משלו לנשים, גם לקרובות משפחה שהיו סועדות עמו, אך לא לאכילת מצה⁴¹.

* בנים ובנות קטנים חייבים במצוות הסדר לפי הבנתם (שזהו גדר 'הגיעו לחינוך'), בכל אחת מהכוסות בנפרד, ולכן יש להכין עבור כל אחד ואחד מהם כוס המכילה רביעית⁴². אין רגילים לחנך קטנים לפני גיל מצוות בהסבה⁴³.

* יש להכין כלי שבור, כדי לטפסף לתוכו (יש אומרים שאם לוקחים כלי חד-פעמי, או סוג כלי שאינו בשימוש בפסח, דיי בזה)⁴⁴.

* במשך כל זמן הסדר נמצא כוסו של הרבי, גביע גדול של כסף, לימין הקערה⁴⁵.

'קדש':

אומרים 'אתקינו' דיום-טוב, וקידוש.

* מנהגו בקידוש ובכל כוס-של-ברכה, למזוג עד שיישפך מעט החוצה (כבהדלה), וגם בליל-הסדר יש לנהוג כך⁴⁶.

* הרבי כתב בהגדה "אין מדקדין שימזוג אחר", ובפועל אף לא הניח לאחרים למזוג לו⁴⁷.

* נוהגים לקדש מעומד, הן בפסח הן בשבת ויום-טוב⁴⁶. וגם השומעים עומדים.

37. שם עמ' קלא, וראה בהגדה ה"ל.

38. שם עמ' קלה.

39. שם עמ' קלג-ד.

40. שם עמ' קכג.

41. שם עמ' קמח.

42. ראה שו"ע אדמוה"ז סי' תעב סכ"ה, נטעי-גבריאל פסח ח"ב עג-יב, וש"נ.

43. אך ראה בנטעי-גבריאל עה,כד שהביא מבן-איש-חי ועוד, שיש לחונכם בוזה.

44. ראה בהגדה ה"ל עמ' סח.

45. 'אוצר' עמ' קלח.

46. שם עמ' קמב, וש"נ.

47. שם עמ' קמ-קמא.

29. 'בזמן שהקרבן קרבן-פסח כשרה' הגש"פ של הרבי.

30. שו"ע אדמוה"ז סי' תעב ס"ו.

31. שו"ע אדמוה"ז ר"ס תעב.

32. הגש"פ 'היכל מנחם'.

33. 'אוצר' עמ' קכה.

34. סידור אדמוה"ז.

35. ויש הזוכרים שהרבי השתמש במפית, ותחת החרוסת היו שתי מפיות (הגש"פ היכל מנחם).

36. 'אוצר' עמ' קלו.

לאפיקומן, והקטן מניחים במקומו בין שתי המצות.⁵⁹

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ומהוריי"צ נ"ע היו שוברים את האפיקומן לחמש חתיכות. פעם נזדמן שנשבר לשש חתיכות, והניח האדמו"ר אחת הצידה.⁶⁰

מצפינים את האפיקומן בין שני כרים, ולא תחתיים.⁶⁰ "אין נוהגים בחטיפת [גניבת] האפיקומן בבית הרב"⁶¹.
'מגיד':

"בבית הרב אין מגביהים הקערה, ורק מגלים מקצת המצות"⁶².

הרבי היה נוהג לגלות מקצתן של כל ג' המצות, גם הפרוסה, ויש אומרים שהיה מסבבה, שיהיה הצד השלם מגולה כלפי חוץ.⁶¹

"איתא בכתבי האריז"ל שצריך לומר את ההגדה בקול רינה ובשמחה. ויש לומר שלכן היה כ"ק מו"ח אדמו"ר נוהג לומר את ההגדה בקול רם, ובזמנים שלא יכול היה לומר בעצמו בקול רם, זאת אומרת שנראה לאחר בחושי הגשמיים שאינו אומר בקול רם, היה באותם זמנים דורש מאחרים שיאמרו הם בקול רם"⁶².

"הא לחמא עניא" אומרים פעם אחת, ובישיבה.⁶³ "לשנה הבאה בארעא דישראל" - מטעימים ב'מלעיל' (לשון עבר), ואילו "לשנה הבאה בני חורין" - מטעימים ב'מלרע' (לשון עתיד).¹⁶

* אחרי 'הא לחמא' מסלקים הקערה עם המצות לצד אחר (הרבי רק הסיטה קמעה), אך המצות נשארות מגולות.⁶⁴

* אין צריך לשטוף ולהדיח את הכוס לפני המזיגה, שהרי שטפוח והדיחוח קודם הקידוש.
'מה נשתנה!'

אם אין לו בן, הבת שואלת. ואם אין ילדים, אשתו שואלת. ואם אין לו אישה, הוא שואל את עצמו.⁶⁵

שואלים בשפה המדוברת (בבית רבינו - אידיש⁶⁶), וגם המדברים בלשון-הקודש מפרטים

* כוסו של הרבי גדולה ביותר. כשמניח הכוס בימינו אינה מוגבהת טפח מהשולחן, אחר-כך מגביה ידו עם הכוס [בהגש"פ של הרבי איתא, שמוגבהת למעלה משלושה טפחים מעל-גבי השולחן⁴⁸]. בכל פעם שנוטל הכוס במשך הסדר, עושה כסדר הנזכר בסעיף זה.⁴⁹

* כשמתחיל - ייתן עיניו בנרות⁵⁰, ובשעת ברכת הגפן והקידוש - בכוס⁵¹.

* אשה ובת שבירכו 'שהחינו' בהדלקת הנרות, גם אם מקדשות בעצמן, לא יברכוה עתה.⁵²

* כל אחת מארבע הכוסות של ליל-הסדר - שותים אותה כולה ובכת-אחת.⁵³

* אין מנגנים וניגונים בשעת הסדר, וכאשר צריכים להמתין זמן מה [וכן 'כדי שלא יישנו התינוקות'] שרים משירי ההגדה, כגון 'ממצרים גאלתנו', 'על אחת כמה וכמה' וכדומה.⁵⁴

'ורחץ':

הרבי קרא לפני נטילה זו גם את האמור בסידור על 'כרפס'⁵⁵.

'כרפס':

שיעורו פחות מ-15 גרם.⁵⁶ מטבילים ואחר-כך מברכים, כדי לתכוף הברכה לאכילה ככל האפשר. ומכוונים להוציא גם המרור וגם הכורך. נוהגים לאוכלו שלא בהסבה. לאחר מכן אין מחזירים את הנותר ממנו לקערה (ואף אם נשאר, מסירים ממנה).⁵⁷

הרבי הטבילו ג' פעמים במי מלח.⁵⁸

'יחץ':

פורסים את המצה כשהיא בתוך המפה, מכוסה. פורסים את המצה לשני חלקים: האחד גדול והשני קטן ממנו. החלק הגדול מניחים

48. אלא שהרבי עצמו לא תמיד הגביה כל-כך. ראה יומן משנת תשי"ד (נדפס בסו"ס 'שיחות קודש' (ה), ברוקלין תש"ס, עמ' 469-470) אודות לילת הסדר דאז. 'התקשרות' גיליון תקמ"ח ס"ע 16, אודות קידושא רבא. וע"ע.

49. שם עמ' קסז.

50. וטוב שיהיו אלו (ענ"פ אחד מה) נרות שברכו עליהם, ובפרט ביו"ט שמברכים גם 'שהחינו' (לקו"ש דלהלן).

51. 'הגש"פ של הרבי, משו"ע אדמוה"ז סי' רעא, יח-יט. ביו"ט - לקוטי-

שיחות, כרך כב, עמ' 283 ע"פ שו"ע"ר שם ס"ד.

52. 'אוצר' עמ' קמה, וש"נ.

53. 'הגש"פ של הרבי.

54. 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קמד.

55. 'הגש"פ היכל מנחם עמ' מב. הרבי היה קם ממקומו והולך למטבח ליטול ידיו ('אוצר' עמ' קמו).

56. ע"פ שיעור מקוה"ר ר"ע קפב.

57. 'אוצר' עמ' קמט.

58. שם עמ' קמח.

59. סידור אדמוה"ז וספר-המנהגים.

60. 'אוצר' עמ' קנא.

61. שם, עמ' קנז.

62. שם עמ' קנד (נוסח שונה - ב'תורת מנחם' חט"ז עמ' 196).

63. שם.

64. שם, עמ' קנט.

65. שו"ע אדמוה"ז תעגב, התועדויות תשד"מ ח"ג עמ' 1525.

66. הנוסח המלא באידיש: 'הגש"פ היכל מנחם' עמ' מט. 'שבח המועדים'

ומפרשים את השאלות על-פי המפורט בביאורי הרבי להגדה.

לפני "והיא שעמדה" מכסים את המצות ורק **אחר-כך** מגביהים את הכוס¹⁶. והיא שעמדה - בישיבה⁶⁷.

הרבי לא היה מניח את הכוס מידי, עד שמקריא ההגדה סיים את הפסקה בקול רם⁷¹. שפרכת יין מהכוס:

נוהגים לשפוך יין מהכוס - שלוש פעמים באמירת "דם, ואש, ותמרות-עשן"; עשר פעמים בעשרת המכות דהיינו פעם אחת בכל אחת מן המכות; ושלוש פעמים נוספות באמירת הסימנים "דצ"ך, עד"ש, באח"ב"⁶⁸.

אין מטיפים יין על-ידי אצבע, אלא שופכים באמצעות הכוס עצמה⁷².

בבית הרב נזהרים שלא לשפוך את היין לכלי כשהוא על השולחן, אלא כשהכלי התחתון **על הארץ**⁶⁹. וכן אין מעבירים על-גבי השולחן את הכלי עם היין השפוך.

מילוי הכוס מחדש: הרבי ממלאה עד שנשפכת על גדותיה (כמו לקידוש), וממלאה שוב ושוב - ג' פעמים⁷⁰.

ד'יינו: אין מפסיקים באמצע אמירת הארבעה-עשר ד'יינו. כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ לא היה אומר ביאורים באמצע ה'דיינו', אלא לפני תחילתם או לאחר סיומם⁷⁴.

"רבן גמליאל":

* במילים "מצה ומרור" הביט הרבי במינים שבקערה⁷⁴.

* 'מצה זו' - מנהג בית הרב לאחוז את המצה השנייה והמצה השלישית יחד על-ידי המפה שעליה, עד "על שום" השני¹⁶.

* 'מרור זה' - מנהג בית הרב **להניח** (שת) הידיים על המרור והכורך - עד "על שום" השני¹⁶.

לפני 'לפיכך' מכסים את המצות ואחר-כך מגביהים את הכוס (כפי הסדר הנהוג בקידוש⁷¹). אוחזים את הכוס עד "ונאמר לפניו הללוי-ה", ומעמידים אותה על השולחן, לאמירת שני פרקי ה'הלל' הראשונים, וחוזרים ומגביהים אותה לברכת "אשר גאלנו"¹⁶.

(תשנ"ג) עמ' 207.

67. 'אוצר' עמ' קסו.

68. סידור אדמוה"ו.

69. 'אוצר' עמ' קע.

70. שם, עמ' קעא.

אין מברכים על ה'הלל' שבסדר. וקוראים אותו מיושב, דרך חירות⁷¹. גם ברכת 'אשר גאלנו' נאמרת מיושב⁷², וכן ברכת 'בורא פרי הגפן'⁷³.

לפני **רחה'** אמר הרבי בפיו בלחש את כל הדינים שבסידור, מ'רחה' עד 'כורך'³⁶.

נטילת ידיים. מנהגנו (בנטילת ידיים תמיד)⁷⁴: בודקים תחילה ומוודאים את נקיות הידיים. לוקחים את הכלי מלא מים ביד ימין ומושיטים אותו ליד שמאל. נזהרים מרטיבות בידיים. מנהגנו לאחוז את הכלי במגבת, ומנהג זה פשט בימינו גם בין נשי ובנות חב"ד. אחרי הברכה ולפני הניגוב משפשפים יפה את הידיים זו בזו. אחרי תחילת השפשוף מתחילים את הברכה.

'מוציא' מצה':

כל בני הבית חייבים במצוות אלו. ידי חובת 'לחם משנה' יוצאים על-ידי ראש המשפחה, אך כל אחד ואחד מברך לעצמו כשהוא אוכל⁷⁵.

"וייקח המצות כסדר שהניחם, הפרוסה בין שתי השלימות, ויאחזם בידו ויברך 'המוציא'..."

"ולא יבצע מהן, אלא יניח המצה השלישית להישמט מידו. ויברך על הפרוסה עם העליונה טרם ישרם ... [על אכילת מצה]. ויכוון לפטור גם-כן אכילת הכריכה שממזה השלישית, וגם אכילת האפיקומן יפטור בברכה זו - 'על אכילת מצה'³⁸."

הרבי בירך את כל הברכות הללו מיושב. נוטל בשתי ידיו את שלוש המצות, כשאצבעותיו מפרידות בין מצה למצה, ומברך המוציא. אחר-כך מניח למצה התחתונה להישמט מידי, ומברך על אכילת מצה ושובר מהן - בהיותן מכוסות - לפרוסות קטנות כדי צורכו. מסדרן זו על גבי זו ואוכלן יחד בשתי ידיו. אינו מכניסן לפיו בבת-אחת. ניכר שאינו בולע את ה'זיתים' בשלמותם⁷⁶.

שיעור כזית: המקובל הוא, ששיעור 'כזית' במצה הוא 27 גרם, כמחצית מצת-יד. יש מקום לומר⁷⁷, שהואיל ושיעור ה'כזית' הוא מידת **נפח**, הרי 27 סמ"ק במצת-יד (בלי דחיסה) אינם יותר

71. שו"ע אדמוה"ו סי' תעג סמ"ז-מח.

72. 'אוצר' עמ' קעד.

73. שם עמ' קעו.

74. ע"פ: סדר נט"ל לסעודה ס"א-ו. 'התקשרות' גיליון שט עמ' 18. ספר-

המנהגים עמ' 21. תורת-מנחם, חלק י, עמ' 197 (הרבי קם וניגש ליטול ידיו במטבח, וכדלעיל - 'אוצר' עמ' קעו).

75. כל השנה - ראה אג"ק ח"ד עמ' כט, שערי הל' ומנהג א"ח ח"א סי' קמג.

76. 'אוצר' עמ' קעו.

77. ראה יגדיל-תורה נ"י. חוברת סה סי' סד. ובכ"מ.

מ-11 גרם (כרבע מצת-יד). במקום הצורך יש לסמוך על זה, ובוודאי בז'יתים' שמדרבנן שאחרי הכזית הראשון.

חלוקת המצה לבני הבית מיד אחר הברכה אינה בבחינת הפסק, ואין מקום לעכב את אכילתם עד גמר אכילת בעה"ב. והמחמירים בזה, הנה לאחר ברכת המוציא ומצה, לוקח בעל הבית את הכזיתים' לעצמו, ומוסר לזוגתו או לאחד המבוגרים להכין ולחלק לכל השאר כדי שלא יהיה לו הפסק, וכל אחד מברך ואוכל כשמקבל (אפשרות נוספת: להכין מראש 'כזית' לכל אחד בשקית נפרדת, ורק לצרף לה מבציעת בעל-הבית).

מסיימים אכילת כל 'כזית' (גם במרור ובכורך) לכתחילה עד 4 דקות⁷⁸, ובלבד שלא ייכנס לחשבון 'אכילה גסה'.

'מרור':

מרכיבים מקצת מהחרוסת שעל הקערה בייך שבתוך הכלי שתחת לכוס. טובלים מקצת המרור בחרוסת. מנערים את החרוסת, שלא יתבטל טעם המרירות. ואז מברכים "על אכילת מרור", ומכוונים לפטור בזה גם את המרור שב'כורך', ואוכלים שלא בהסיבה¹⁶. לועסים היטב, כדי להרגיש את טעם המרירות.

החסה וה'חריין' מצטרפים יחד ל'כזית' מרור⁷⁹. הרבי נהג לאכול גם חלק מראש התמכא, לא-טחון. אכל שיעור גדול במיוחד. אך הזהיר בשם אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, שאין יוצאים ידי חובה במרור שאין יכולים לסבול מחמת חריפותו⁸⁰.

לפי ספר 'שיעורי תורה' - שיעור כזית מרור 19 גרם. אולם אם אוכלים קלח (שהוא דחוס יותר), דרוש להוסיף עוד 2 גרם, וכן עבור מה שנשאר בין השיניים.

הרבי לקח כשיעור ביצה של מינו. את קלחי החסה לא אכל⁸⁴.

'כורך':

לוקחים כזית מהמצה התחתונה וכזית מרור (בסך הכל) משני הסוגים. מניחים מעט חרוסת יבשה על המרור, ומנערים אותה מיד אחר-כך (הרבי מרח חרוסת - אולי כשנפלה החרוסת שטבל בה מעל התמכא - על התמכא ולא על

העלים. בסוף ה'כורך' היה טובל את חתיכת התמכא השלמה בחרוסת, ואוכלה עטופה בעלי החסה - ולא נייער⁸¹). כורכים אותם יחד, אומרים "כן עשה הילל..." ואוכלים אותם ביחד ובהסיבה¹⁶.

'שולחן-עורך':

אוכלים את הסעודה שלא בהסיבה¹⁶.

מתחילים באכילת הביצה שעל הקערה¹⁶. הרבי לא בדק ולא פתח כלל את הביצה לפני אכילתה. טבל אותה תחילה ג' פעמים במי-מלח. במשך הסעודה טובל את המצה ג' פעמים במלח ואוכלה⁸².

למים אמצעיים ואחרונים אין להעביר האצבעות על השפתיים - בכל שבעת ימי הפסח⁸³. אין נוהגים לומר 'לחיים', שלא יראה כמוסיף על הכוסות⁸³.

הרבי שתה מכוסו במשך הסעודה⁸⁴, ולפני מזיגת כוס שלישי מסרה לשוטפה, ואחר-כך (כבכל השנה) קינחה מבפנים ומבחוץ במפית-נייר⁸⁵.

'צפון':

לפני אכילת האפיקומן יש לשתות באופן שלא יבוא לידי צימאון אחר-כך⁵⁷.

בסוף הסעודה מוציאים את האפיקומן, מחלקים לכל אחד ואחת כזית. טוב לאכול שני 'כזיתים', אחד זכר לפסח ואחד זכר למצה הנאכלת עמו¹⁶. יש לאכול את כולו במקום אחד⁸⁶. אוכלים בהסבה, ויש לסיימו קודם חצות⁸⁷ (12:44 באזור המרכז).

'ברך':

הרבי מזג 'כוס של אליהו' תמיד קודם ברכת-המזון, ואחריו מזג לו כוס שלישי⁸⁸.

הרבי השתמש בכוס זכוכית לכוסו של אליהו,

81. ראה שם עמ' קעט.

82. שם עמ' קפג. ומציין לטעמי המצוות להאריז"ל ס"פ ויקרא, שהאריז"ל היה אוכל ביצים צלויים ולא בדקן מחשש דם (ראה ברמ"א ס"ו ס"ח ובכף-החיים שם ס"ק מא). ובפרט שכיום ע"פ הפיקוח הממשלתי בכל מקום, הביצים שבשוק הינו רק "ספגא נארעא" (ראה שם ס"ז).

83. שם, עמ' קפד.

84. לכאורה מקימים בשתייה זו "קביעת סעודתו על היין" שחייבים בכל סעודה ביום-טוב, ראה הלן בסעודת היום. אבל מסתבר יותר שליל הסדר כולו נחשב תמיד "קבע סעודתו על היין". ואכן כנראה לא שמה הרבי רביעית בבת-אחת.

85. שם, עמ' קפח.

86. ש"ע אדמוה"ו סי' תע"ב.

87. שם סי' תע"ד. וספר-המנהגים (קודם חצות - בסדר א' בלבד).

88. 'אוצר' עמ' קצב.

78. שיעור-מקווה עמ' קפב.

79. ש"ע אדמוה"ו סי' תע"ג סכ"א.

80. 'אוצר' עמ' קלה-ו.

* ממכתב הרבי⁹⁵: "נהינתי ממה שכתב אודות עריכת הסדרים בבית-הכנסת, ושלכל קערה היתה מצה שמורה".

קריאת שמע שעל המיטה:

נוהגים לקרות על מיטתו בלילה זה רק פרשת 'שמע' וברכת 'המפיל'⁹⁶.

תפילת שחרית:

אם לא הספיקו להכין את שני ספרי-התורה לקריאת היום מערב יום-טוב, יש לגוללם לפני תפילת שחרית, כדי למנוע 'טרחא דציבורא'⁹⁷.

הלל שלם. לאחר ההלל - קדיש תתקבל. שיר של יום, קדיש יתום. הוצאת שני ספרי-תורה, שלוש-עשרה מידות (פעם אחת), רבש"ע, בריך שמיה וכו'.

בספר-התורה הראשון קוראים לחמישה עולים בפרשת בא "משכו וקחו", מניחים את הספר השני על הבימה ליד הראשון (ונשאר על הבימה עד אחרי הקריאה בו) ואומרים חצי קדיש, הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת פינחס "ובחודש הראשון". הגבהה וגלילה. הפטרה. אשרי. יהללו. חצי קדיש.

אם יש רק ספר-תורה אחד - אין מגביהים אחר חצי קדיש, אלא גוללים למפטיר, ומגביהים וגוללים אותו רק לאחר גמר המפטיר. אולם את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

קודם מוסף מכריז השמש "מוריד הטל", ובתפילה זו מפסיקים לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם". (אמר 'מוריד הגשם', אם נזכר טרם שסיים ברכת 'מחיה המתים' - חוזר ל"אתה גיבור" [ולא מהני לומר מיד 'מוריד הטל'], נזכר אחר שאמר "ברוך אתה ה'", יסיים 'למדני חוקיך' ויתחיל "אתה גיבור", נזכר אחר-כך - חוזר לראש התפילה. נזכר כשהגיע זמן מנחה, מתפלל שתיים. אמר "משיב הרוח ומוריד הטל" אינו חוזר, והמסופק - עד שלושים יום, חוזר. שמע הכרזת 'מוריד הטל' קודם שהתפלל שחרית - אם אינו מתפלל במניין אחר - יאמר גם בשחרית 'מוריד הטל'²⁶.)

בחזרת הש"ץ - תפילת טל.

לאחר אמירת תהילים, לפני הקידוש, אומרים

ובדקה תחילה בשוליה אם היא חלקה ללא פגם⁸⁹. מקריא ההגדה הוא המזמן⁹⁰.

כל אחד ואחד מהמסובים אוזח בידו את הכוס עד אחרי 'בונה ירושלים'⁹⁴.

"שפוך חמתך": אחר שתיית כוס שלישי מוזגים כוס רביעית, לוקחים נרות דולקים והולכים לפתוח את כל הדלתות שבין מקום עריכת הסדר לבין רשות הרבים (או החצר). אומרים "שפוך חמתך" בישיבה ואין צריך לעמוד. כל המסובים אומרים זאת במקומם, ורק השלוחים אומרים אותו אצל הדלת¹⁶.

שעת פתיחת הדלת היא עת רצון רבתי, ויש לבקש בה (במחשבה) על עניינים רוחניים⁹¹.

'הלל' - 'נרצה': כשהשלוחים חוזרים, מתחילים "לא לנו". אין מדקדקים לומר 'הלל' קודם חצות¹⁶. גם אורחים שאינם מסובים לסדר, עונים 'הודו', כסדר הנהוג בבית-הכנסת בעת אמירת הלל⁹². באמירת ("הלל הגדול") כ"ו פסוקי "הודו... כי לעולם חסדו": מכוונים באותיות שם הוי"ה כנדפס בסידור⁵⁷.

"לשנה הבאה" (פעם אחת⁹³): שלא כב'הא לחמא עניא' (ראה שם), כאן אין מדקדקים בהטעמה מלעיל-מלרע. כי העיקר שתבוא הגאולה השלמה מיד, וממילא יהיה 'לשנה הבאה בירושלים'⁹⁴.

* מנהג בית הרב: אחר אמירת "לשנה הבאה בירושלים", האדמו"ר מחזיר ושופך היין מכוסו של אליהו [לכוס שלו, ומהבקבוק לכוסו (לתקן) ושוב] אל הבקבוק [וחוזר חלילה פעמים רבות], וכל המסובים מנגנים בשעה זו הניגון "א-לי אתה ואודך" - מעשרת הניגונים של רבנו הזקן¹⁶.

* בבית הרב אין נוהגים לומר פזמונים (המובאים בשאר סידורים והגדות-של-פסח)¹⁶.

* אין אומרים "חסל סידור פסח"¹⁶.

* משנת תשי"א עד תשל"ו ועד בכלל, לאחר הסדר (בבית כ"ק אדמו"ר מהווי"צ), היה הרבי נוהג להתוועד (כמובן - בלא 'לחיים') בבית-הכנסת.

סדר כללי - לעולים ולציבור הרחב

89. שם, עמ' קצד.

90. שם, עמ' קפט.

91. שם, עמ' קצה.

92. ספר-המנהגים, ושם עמ' קצח.

93. הגש"פ של הרבי. וראה תורת-מנחם ח"ח עמ' 83. 'אוצר' עמ' רא

94. לקוטי-שיחות ח"ב ס"ע 543.

95. אג"ק ח"א עמ' סד.

96. שו"ע אדמוה"ז סי' תפא ס"א. ובסדר השני - כבכל יו"ט (ספר-המנהגים).

97. כנפסק בשו"ע סי' קמד ס"ג שאין גוללים ס"ת בציבור.

י"א ניסן

תר"י

חתונת אדמו"ר מהר"ש (בנישואים שניים) עם הרבנית רבקה אלכסנדרוב. הרבנית רבקה הייתה בת דודתו של אדמו"ר מהר"ש - אימה הייתה הרבנית חיה שרה, בת אדמו"ר האמצעי. שניהם היו צעירים: אדמו"ר מהר"ש בן שש עשרה, והרבנית רבקה בת חמש עשרה.

תרס"ב

יום הולדת הרבי, בערב שבת הגדול, בעיר ניקולייב שבאוקראינה. הרבי נקרא על שם סב סבו, אדמו"ר הצמח צדק. "קדוש מבטן ומלידה", העידה עליו אימו הרבנית חנה. שישה מברקים שיגר אדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש בהם ברכות והוראות בקשר לחינוכו של התינוק, בהן להכין עבורו טלית קטן וכיפה וליטול לו את הידיים.

תרע"ה

חגיגת בר המצווה של הרבי. אימו הרבנית חנה סיפר כי לאחר דרשתו של חתן בר המצווה, שהותירה רושם עז על כל השומעים, התייפח הנער בבכי גדול שסחף אחריו רבים מהאורחים שבכו גם הם. כבר כשהגיע למצוות היה גאון עולם, אמר עליו אביו.

תש"ג

יצא לאור 'לוח היום יום', הספר הראשון של הרבי.

תש"ט

אדמו"ר הריי"צ קיבל את הרבי לשיחה ביחידות מיוחדת לרגל יום הולדתו, ומסר לו דברים שעוברים מרבי לרבי.

תשכ"ב

הרבי עורך התוועדות מיוחדת לרגל יום הולדת השישים שלו. הייתה זו הפעם הראשונה שבה הרבי ציין את יום הולדתו בפומבי.

'שש זכירות'⁹⁸.

צריך לדאוג לכך, שבכל סעודה ביום-טוב תהיה הכנסת-אורחים'⁹⁹.

בקידוש: 'אתקיננו', 'אלה מועדי', ו'בורא פרי הגפן'.

אכילת מצה: "צריכה להיות [על-פי חסידות] אכילת מצה גם בהשישה ימים, ויש בזה קצת מצווה"¹⁰⁰.

שמחת יום-טוב: חייבים בה מדאורייתא; ועם-כל-זה, כדברי הרמב"ם, "לא ימשך ביין"¹⁰¹.

ממצוות שמחת יום-טוב, שהגברים חייבים לשתות בכל אחד מימי החג (כולל ימי חול-המועד) רביעית יין¹⁰². אך אפשר לצאת ידי **חובה זו** בשתיית ארבע-כוסות של אמש¹⁰³.

בנוסף לזה, בכל **יו"ט** [ולא בחול-המועד] "צריך לקבוע **כל סעודה** על היין, דהיינו שישתה יין באמצע סעודתו אם ידו משגת [ויש לדון במי שקשה לו לשתות יין, אם חייב בזה. וביין שמחה לא נזכר "אם ידו משגת" ואולי חייב שם בכל עניין], וירבה בבשר ויין ומגדנות כפי כלתו"¹⁰⁴.

98. ע"פ היום יום ח' מנ"א, ספר-המנהגים עמ' 18, ומיקומו כפי הנדפס במחזור השלם.

99. כדי למנוע את עניין "פרש חגיכים" - 'התוועדויות' תשמ"ג, ח"ד עמ' 1838, עיי"ש.

100. ע"פ חסידות - לקוטי-שיחות חכ"ב עמ' 276 מביאורי הוזהר להצמח-צדק עמ' צו וסה"מ תרס"ח עמ' קעא. ברור מלשון המכתב שם, שהכוונה גם ליום הראשון דחג הפסח. ובלק"ש שם עמ' 33 נתבאר שזה בדומה לעניין "תפילת ערבית רשות". בשערי ה' ומנהג או"ח ח"ב סי' רט הביאו רק את המקורות שציין הרבי לשלילת המצוה בזה ע"פ נגלה. וע"ע 'הגדה שלמה' עמ' 160.

101. מרשימת הרבי (נדפסה במילואה באג"ק ח"ה עמ' רנה, לקוטי-שיחות ח"א עמ' 336), ספר-המנהגים עמ' 38, וש"נ.

102. שו"ע אדמו"ר סי' תקכ"ט ס"ז, תורה-אור עמ' 198. וראה בס' חוה"מ כהלכתו עמ' ז-ה.

103. ראה שיחות-קודש תשל"א ח"ב עמ' 87, והמקור לכאורה בתנוד"ה ידי יין, פסחים קח.ב.

104. שו"ע אדמו"ר סי' תקכ"ט ס"ד, ועיי"ש ובקו"א ר"ס רמב. השיעור לכאורה רביעית, ואם שתה כך פעם אחת ביממה יצא גם ידי שמחה הליל. אבל אם יצא י"ח שמחה ביין הקידוש כ"ל, עדיין חייב לשתות בסעודה היום ומחר.

עת לדעת

מבוסס על הספר 'עת לדעת', מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה מוקדש לעילוי נשמתו

תשכ"ב

במהלך התוועדות י"א ניסן, ייסד הרבי את "כולל האברכים" הראשון של חב"ד.

תשל"ב

בהתוועדות לרגל יום הולדתו השבעים, הכריז הרבי על הקמת שבעים ואחד מוסדות חדשים בתוך שנה.

תשמ"א

הרבי מכריז על "מבצע ספר תורה לילדי ישראל", שילדים וילדות מכל העולם ירכשו את אותיות ספר התורה כדי לחזק את הקשר שלהם עם התורה וכדי לאחד את כל הילדים סביב תורתנו הקדושה.

תשמ"ב

בהתוועדות לרגל יום הולדתו השמונים, חילק הרבי ספרי תניא בהוצאה מיוחדת עם צילומי השערים של כל מהדורות התניא והתרגומים שהודפסו עד אז, בצירוף דולר לצדקה. הרבי אמר שהחלוקה נועדה "לבטא הכרת התודה לכל אלו שבאו להשתתף בהתוועדות זו".

תשד"מ

בהתוועדות י"א ניסן, חילק הרבי מהדורה מיוחדת של ספר התניא, עם צילומי השערים של כל ספרי התניא שהודפסו עד אז, בצירוף דולר לצדקה.

תשמ"ו

הרבי החל לחלק דולרים לצדקה באופן קבוע מדי שבוע (עד אז חילק הרבי דולרים לצדקה בהזדמנויות מיוחדות ולא באופן קבוע). מדי יום ראשון בבוקר, עמד הרבי וקיבל את אלפי היהודים שבאו לבקש את ברכתו, עצתו והדרכתו, כשהוא מוסיף לברכה שטר של דולר כשליחות מצוה לצדקה. החלוקה הייתה מתחילה מיד לאחר תפילת שחרית ומסתיימת לפני תפילת מנחה.

תשמ"ט

הרבי חילק את הקונטרס "אהבת ישראל" יחד עם דולר לצדקה לכל מי שמעל גיל מצוות. מספר העותקים היה מוגבל, משום שאלו היו העותקים שנותרו מההדפסה הראשונה בשנת תשל"ז שחולקה למשפיעים. לאחר שאזלו הקונטרסים המעטים, המשיך הרבי לחלק לכל אחד שלושה שטרות דולר לצדקה.

תש"נ

הרבי חילק בביתו את "קונטרס י"א ניסן תש"נ" - שהודפס במיוחד על פי הוראתו של הרבי, והופיע בו המאמר "כי ישאלך בנך" שהרבי הגיה - בצירוף שטר של דולר לצדקה.

י"ג ניסן

תרכ"ו

הסתלקות אדמו"ר הצמח צדק, בהיותו בן שבעים ושש וחצי, והתחלת נשיאתו של בנו אדמו"ר מהר"ש. מיד לאחר ההסתלקות אמר אדמו"ר מהר"ש לכל הנוכחים: "דעו לכם כי אבא לא מת, ומי שרוצה לבקש איזו בקשה יכול לבקש. גם אני ביקשתי ממנו בקשה".

"אפילו ממילה אחת בדרושי חסידות שלו", אמר בנו אדמו"ר מהר"ש, "אפשר לעשות מאמר שלם". הרבי הוסיף על כך ואמר: "דרושי חסידות של הצמח צדק הם הון רב. עדיין לא למדתי את כולם בעיון הראוי אלא רק במבט חטוף, אבל מהחלק שלמדתי בעיון הראוי יכול אני לומר שכל הגהה שלו (הערה / עיון שכתב על מאמרי חסידות) היא הון רב".

ציונו של אדמו"ר הצמח צדק בליובאוויטש.

תשמ"ז

הרבי מייסד שיכון חב"ד חדש בירושלים עבור עולי ברית המועצות.

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

צאת הכוכבים	שקיעת החמה	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
7.23	6.58.9	1.17	12.46	9.37	6.39	5.41	5.19	4.30	ו', ט' בניסן
7.24	6.59.6	1.16	12.45	9.36	6.38	5.40	5.18	4.28	ש"ק, י' בניסן
7.25	7.00.3	1.16	12.45	9.35	6.36	5.38	5.16	4.27	א', י"א בניסן
7.25	7.01.0	1.16	12.45	9.34	6.35	5.37	5.15	4.25	ב', י"ב בניסן
7.26	7.01.7	1.16	12.44	9.34	6.34	5.36	5.14	4.23	ג', י"ג בניסן
7.27	7.02.3	1.16	12.44	9.33	6.32	5.34	5.12	4.22	ד', י"ד בניסן
7.27	7.03.0	1.15	12.44	9.32	6.31	5.33	5.11	4.20	ה', ט"ו בניסן
7.28	7.03.7	1.15	12.43	9.31	6.30	5.32	5.09	4.19	ו', ט"ז בניסן

לוח ללימוד הרמב"ם – ט' בניסן ה'תשפ"ג – ט"ז בניסן ה'תשפ"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט' בניסן	הל' סנהדרין פרק יג-טו.	הל' אבל פרק ד.	מל"ת רצד. רצ.
ש"ק	י' בניסן	פרק טז-יח.	פרק ה.	מל"ת רעט. רעז. ערה. רעה. רעו.
א'	י"א בניסן	פרק יט-כא.	פרק ו.	מל"ת רפ. מ"ע קעז. מל"ת רעו. עדר.
ב'	י"ב בניסן	פרק כב-כד.	פרק ז.	מל"ת שטו. רפא. שטז.
ג'	י"ג בניסן	פרק כה-כו. הל' עדות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ח.	מל"ת שיז. מ"ע קעח.
ד'	י"ד בניסן	פרק כז-כט.	פרק ט.	מ"ע קעט.
ה'	ט"ו בניסן	פרק לה-לז.	פרק י'	מל"ת רצא.
ו'	ט"ז בניסן	פרק ח-י.	פרק יא.	מל"ת רפח.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
צו - שבת הגדול	18:18	19:34	18:40	19:36	18:29	19:36	18:39	19:35
חנו הפסח	18:21	19:38	18:43	19:40	18:33	19:40	18:42	19:39
שבת חול המועד פסח	18:22	19:39	18:44	19:41	18:34	19:41	18:44	19:40

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

קידשִׁיא: וְאִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל־הַמּוֹצֵחַ לֹא תִכְבֶּה: אִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל־הַמּוֹצֵחַ לֹא תִכְבֶּה: אֲשֶׁתָּא תְּדִירָא תְּהִי יִקְדָּא עַל מְדַבְּחָא לֹא תִשְׁפִּי: ס וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקֶּרֶב אֲתָה בְּנֵי־אֶהְרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמּוֹצֵחַ: וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקֶּרֶב אֲתָה בְּנֵי־אֶהְרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמּוֹצֵחַ: וְדָא אורייתא דמנחתא דיקרבון יתה בגי אהרן קדם יי לקדם מדבחה: ה והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל־הלבנה אשר על־המנחה והקטיר המוצח ריח ניחח אופרתה ליהוה: והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל־הלבנה אשר על־המנחה והקטיר המוצח ריח ניחח אופרתה ליהוה: ויפרש מנה בקמצה מסלתא דמנחתא וממשהה וית כל לבנתא די על מנחתא ויסק למדבחה לאתקבלא ברעוא אדפרתא קדם יי: ו והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל־מועד יאכלוה: והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל־מועד יאכלוה: ודאשפאר מנה יכלון אהרן ובנוהי פשיר תתאכל באתר קדיש בדרת משפן זמנא יכלנה: י לא תאפה חמין חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא פחטאת וכאשם: לא תאפה חמין חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא פחטאת וכאשם: לא תתאפי חמיע חלקהון יהבית יתה מקרבני קדש קידשין היא פחטאתא וכאשמא: יא פל־זכר בכני אהרן יאכלנה חק עולם לדתיכם מאשי יהוה פל אשר־יוע בהם יקדש: פל־זכר בכני אהרן יאכלנה חק־עולם לדתיכם מאשי יהוה פל אשר־יוע בהם יקדש: פל דכורא בכני אהרן יכלנה קדם עלם לדתיכון מקרבניא דיי כל דיקרב בהון יתקדש:

א וידבר יהוה אל־משה לאמר: וידבר יהוה אל־משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר: ב צו את־אהרן ואת־בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על־מוקדה על־המוצח כל־הלילה עד־הבקר ואש המוצח תוקד בו: צו את־אהרן ואת־בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על־מוקדה על־המוצח כל־הלילה עד־הבקר ואש המוצח תוקד בו: פקד ית אהרן וית בנוהי למימר דא אורייתא דעלתא היא עלתא על דמתוקדא על מדבחה כל ליליא עד צפרא ואשתא דמדבחה תהא יקדא בה: ג ולבש הכהן מדי כד ומכנסיר כד ילבש על־בשרו והרים את־הדשן אשר תאכל האש את־העלה על־המוצח ושמו אצל המוצח: ולבש הכהן מדי כד ומכנסיר כד ילבש על־בשרו והרים את־הדשן אשר תאכל האש את־העלה על־המוצח ושמו אצל המוצח: וילבש על לבושי דבויז ומכנסין דבויז ילבש על בסרה ויפרש ית קטמא די תיכול אשתא ית עלתא על מדבחה וישונה בסטר מדבחה: ד ופשט את־בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את־הדשן אל־מחוץ למחנה אל־מקום טהור: ופשט את־בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את־הדשן אל־מחוץ למחנה אל־מקום טהור: וישלח ית לבושהי וילבש לבושי אחרנין ויפק ית קטמא למברא למשריתא לאתר דכי: ה והאש על־המוצח תוקד־בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערף עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: והאש על־המוצח תוקד־בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר וערף עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: ואשתא על מדבחה תהי יקדא בה לא תשפי ויבער עלה פהנא אציא בצפר בצפר ויסדר עלה עלתא ויסק עלה תרבי נכסת

שני יב וידבר יהוה אל־משה לאמר: וידבר יהוה אל־משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר: יג זה קרבן אהרן ובניו אשר־יקריבו ליהוה ביום המשח אתו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בפקר ומחציתה בערב: זה קרבן אהרן ובניו אשר־יקריבו ליהוה ביום המשח אתו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בפקר ומחציתה בערב: דין קרבן אהרן ובנוהי די קרבון קדם יי ביומא דרביאוי יתה חד מן עסרא בתלת סאין סלתא מנחתא תדירא פלגותה בצפרא ופלגותה ברמשא: יד על־מחבת בשמן תעשה מרבכת תביאנה תפינו מנחת פתים תקריב ריח־ניחח ליהוה: על־מחבת בשמן תעשה מרבכת תביאנה תפינו מנחת פתים תקריב ריח־ניחח ליהוה: על מסריתא במשח תתעבד רביכא תינה תופיני מנחת בצועין תקרב לאתקבלא ברעוא קדם יי: טו והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אתה חק־עולם ליהוה כליל תקטר: והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אתה חק־עולם ליהוה כליל תקטר: וכנהנא דמרבא תחותיה מבנוהי יעבד יתה קים עלם קדם יי גמיר תתסק: טז וכל־מנחת בתן כליל תהיה לא תאכל: וכל־מנחת בתן כליל תהיה לא תאכל: וכל מנחתא דכהנא גמיר תהי לא תתאכל: פ ז וידבר יהוה אל־משה לאמר: וידבר יהוה אל־משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר: יח דבר אל־אהרן ואל־בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יהוה קדש קדשים הוא: דבר אל־אהרן ואל־בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יהוה קדש קדשים הוא: מלל עם אהרן ועם בנוהי למימר דא אורייתא דחטאתא באתרא די תתנכס עלתא תתנכס חטאתא קדם יי

קדש קודשין היא: יט הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד: הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש תאכל בחצר אהל מועד: כהנא דמכפר יתה (נ"א בדמה) ייכלנה באתר קדיש תתאכל בדרת משפן זמנא: כ כל אשר־יוע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על־הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש: כל אשר־יוע בבשרה יקדש ואשר יזה מדמה על־הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש: כל די יקרב בכסרה יתקדש ודי די מדמה על לבוש די די עלה תתחור באתר קדיש: כא וכל־חרש אשר תבשל בו ישל ואם־ בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים: וכל־ חרש אשר תבשל בו ישבר ואם־בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים: ומן דחסף די תתבשל בה יתבר ואם במנא דנחשא תתבשל ויתמרק וישטף במיא: כב פל־זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא: פל־זכר בכהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא: פל דכורא בכהניא יכול יתה קדש קודשין היא: כג וכל־חטאת אשר יובא מדמה אל־אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף: וכל־חטאת אשר יובא מדמה אל־אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף: וכל חטאתא די יתעל מדמה למשפן זמנא לכפרא בקודשא לא תתאכל בנורא תתוקד: פ ד וזאת תורת האשם קדש קדשים הוא: וזאת תורת האשם קדש קדשים הוא: ודא אורייתא דאשמא קדש קודשין הוא: כ ד במקום אשר ישחטו את־העלה ישחטו את־האשם ואת־דמו יזרק על־המזבח סביב: במקום אשר ישחטו את־העלה ישחטו את־האשם ואת־דמו יזרק על־המזבח סביב: באתרא די יכסון ית עלתא יכסון ית אשמא וית דמה יזרק על מדבחא סחור סחור: ג ואת פל־חלבו יקריב ממונו את

וְחִרְבָּהּ לְכָל־בְּנֵי אֶהְרֵן תִּהְיֶה אִישׁ בְּאָחִיו: וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בְשָׁמֶן וְחִרְבָּהּ לְכָל־בְּנֵי אֶהְרֵן תִּהְיֶה אִישׁ בְּאָחִיו: וְכָל מִנְחָתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח וְדִלָּא פִילָא לְכָל בְּנֵי אֶהְרֵן תְּהִי גֹבֵר בְּאֶחָוֵהּ: פ' שְׁלִישִׁי יא וְזֹאת תֹּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה: וְזֹאת תֹּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה: וְדָא אֹרִיטָא דְנִכְסַת קוּדְשִׁיא דִּי יִקְרַב קָדָם יי: אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֻנּוּ וְהִקְרִיב אֶל־זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלוּלַת בְּשָׁמֶן וְרִקְיָקִי מִצּוֹת מְשָׁחִים בְּשָׁמֶן וְסֹלֶת מְרֻבֶּכֶת חֲלַת בְּלוּלַת בְּשָׁמֶן: אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֻנּוּ וְהִקְרִיב אֶל־זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלוֹת מִצּוֹת בְּלוּלַת בְּשָׁמֶן וְרִקְיָקִי מִצּוֹת מְשָׁחִים בְּשָׁמֶן וְסֹלֶת מְרֻבֶּכֶת חֲלַת בְּלוּלַת בְּשָׁמֶן: אִם עַל תּוֹדָתָא יִקְרַבְנָהּ וְיִקְרַב עַל נִכְסַת תּוֹדָתָא גְרִיצָן פְּטִירָן דְפִילָן בְּמִשַׁח וְסֹלֶתָא רִבְכָּא גְרִיצָן דְפִילָן בְּמִשַׁח: יג עַל־חֲלַת לֶחֶם חֲמִיץ יִקְרִיב קֶרְבָּנֹו עַל־זִבְחַת תּוֹרַת שְׁלָמִיו: עַל־חֲלַת לֶחֶם חֲמִיץ יִקְרִיב קֶרְבָּנֹו עַל־זִבְחַת תּוֹרַת שְׁלָמִיו: עַל גְרִיצָן דְלֶחֶם חֲמִיעַ יִקְרַב קֶרְבָּנָהּ עַל נִכְסַת תּוֹדַת נִכְסַת קוּדְשׁוֹהִי: ד' וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל־קֶרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לִפְתָּן הַזֶּרֶק אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יְהוָה: וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל־קֶרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לִפְתָּן הַזֶּרֶק אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יְהוָה: וְיִקְרַב מִנֶּה חַד מִכָּל קֶרְבָּנָא אֲפֻרְשִׁיתָא קָדָם יי: לְכַהֲנָא דִּזְזִיק יַת דָּם נִכְסַת קוּדְשִׁיא דִּילָהּ יְהִי: טו וּבִשֶׁר זִבְחַת תּוֹדַת שְׁלָמִיו בְּיוֹם קֶרְבָּנֹו יֹאכְל לְאִי־גִיחַ מִמֶּנּוּ עַד־בֶּקֶר: וּבִשֶׁר זִבְחַת תּוֹדַת שְׁלָמִיו בְּיוֹם קֶרְבָּנֹו יֹאכְל לְאִי־גִיחַ מִמֶּנּוּ עַד־בֶּקֶר: וּבְכֹסֶר נִכְסַת תּוֹדַת נִכְסַת קוּדְשׁוֹהִי בְּיוֹם קֶרְבָּנָהּ יִתְאַכַּל לֹא יִצְנַע מִנֶּה עַד צִפְרָא: טז וְאִם־גִּדְרָא אֹו גִדְרָה זִבְחַת קֶרְבָּנֹו בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ אֶת־זִבְחוֹ יֹאכְל וּמִמְחֹרָת וְהַגֹּוֹתֵר מִמֶּנּוּ יֹאכְל: וְאִם־גִּדְרָא אֹו גִדְרָה זִבְחַת קֶרְבָּנֹו בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ אֶת־זִבְחוֹ יֹאכְל

הָאֵלִיָּה וְאֶת־הַחֶלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב: וְאֵת כָּל־חֶלְבֹו יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלִיָּה וְאֶת־הַחֶלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב: וַיַּת כָּל תְּרֻבָּהּ יִפְרֹשׁ מִנֶּה יַת אֵלִיטָא וַיַּת תְּרֻבָּא דְחַפִּי יַת גְּזָא: ד' וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּפֹּיֹת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּפֹיֹת וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכְּפֹיֹת יִסְרִינָהּ: וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּפֹיֹת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּפֹיֹת וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכְּפֹיֹת יִסְרִינָהּ: וַיַּת תְּרֻבִּין כְּלָנֹו וַיַּת תְּרֻבָּא דִּי עָלֵיהֶן דִּי עַל גֹּסְסִיא וַיַּת חֲצָרָא דְעַל כְּבֻדָּא עַל כְּלִיטָא יִעֲדָנָה: ה' וְהַקְטִיר אִתֶּם הַכֹּהֵן הַמְזֻבָּחַה אִשָּׁה לַיהוָה אֲשֶׁם הוּא: וְהַקְטִיר אִתֶּם הַכֹּהֵן הַמְזֻבָּחַה אִשָּׁה לַיהוָה אֲשֶׁם הוּא: וַיִּסַּק יַתְהוֹן כַּהֲנָא לְמַדְבְּחָא קֶרְבָּנָא קָדָם יי: אֲשַׁמָּא הוּא: ו כָּל־זֶכֶר בְּכַהֲנִים יֹאכְלֻנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכְל קָדָשׁ קָדָשִׁים הוּא: כָּל־זֶכֶר בְּכַהֲנִים יֹאכְלֻנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכְל קָדָשׁ קָדָשִׁים הוּא: כָּל דְכֹוֶרָא כְּכַהֲנָא יִכְלֻנָּה בְּאַתֵּר קָדִישׁ: יתְאַכַּל קָדָשׁ קוּדְשִׁין הוּא: ז' כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אֶחָת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִכְפְּרֻנּוּ לוֹ יְהוָה: כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אֶחָת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִכְפְּרֻנּוּ לוֹ יְהוָה: כַּחֲטָאתָא אֹוִרִיטָא חָדָא לַהוֹן כַּהֲנָא דִּי יִכְפֹּר בֶּהּ דִּילָהּ יְהִי: ח' וְהַכֹּהֵן הַמְקַרֵּב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֵלָה אֲשֶׁר הַקְרִיב לִפְתָּן לוֹ יְהוָה: וְהַכֹּהֵן הַמְקַרֵּב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֵלָה אֲשֶׁר הַקְרִיב לִפְתָּן לוֹ יְהוָה: וְכַהֲנָא דִּי יְהוָה: וְכַהֲנָא דִּילָהּ יְהִי: ט' וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תִּאֲפֹה בַתְּנוּר וְכָל־נִעְשֵׂה בַמְּרֹחֶשֶׁת וְעַל־מִחְבַּת לִפְתָּן הַמְקַרֵּב אֶתָּהּ לוֹ תְּהִיָּה: וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תִּאֲפֹה בַתְּנוּר וְכָל־נִעְשֵׂה בַמְּרֹחֶשֶׁת וְעַל־מִחְבַּת לִפְתָּן הַמְקַרֵּב אֶתָּהּ לוֹ תְּהִיָּה: וְכָל מִנְחָתָא דִּי תִתְאַפִּי בַתְּנוּרָא וְכָל דִּתְתַעְבַּד בְּרֹדְתָא וְעַל מְסִרִיתָא לְכַהֲנָא דְמִקְרַב יַתָּה דִּילָהּ תְּהִיָּה: י' וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בְשָׁמֶן

וממחרת והנותר ממנו יאכל: ואם נדרא או נדבטא נכסת קרבנה ביומא די יקרב נכסתה תאכל וביומא דבתרוהי ודאשתאר מנה תאכל: והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ודאשתאר מבסר נכסתא תליתאה בנורא יתוקד: יי ואם האכל יאכל מבשר-זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא: ואם האכל יאכל מבשר-זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא: ואם אתאכלא יתאכל מבסר נכסת קודשוהי ביומא תליתאה לא יהא לרעוא דמקרב יתה לא יתחשב לה מרחק יהא ונאנש דתיכול מנה חובה קבל: יי והבשר אשר-יגע בכל-טמא לא יאכל באש ישרף והבשר פל-טהור יאכל בשר: והבשר אשר-יגע בכל-טמא לא יאכל באש ישרף והבשר פל-טהור יאכל בשר: וקסר קודשא די יקרב בכל מסאב לא יתאכל בנורא יתוקד וקסר קודשא פל די דכי בקודשא ייכול בסר קודשא: כ והנפש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: והנפש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ונאנש די תיכול בסרא מנכסת קודשא די קדם יי וסוכתה עלוהי וישתיצי אנשא ההיא מעמה: פ כה וידבר יהוה אל-משה לאמר: וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר: כה דבר אל-בני ישראל לאמר פל-חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: דבר אל-בני ישראל לאמר פל-חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: מלל עם בני ישראל למימר פל תרב תור ואמר ועזא לא תיכלון: כה וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל-מלאכה ואכל לא תאכלהו: וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל-מלאכה ואכל לא תאכלהו: ותרב נבילא ותרב תבירא יתעבד לכל עבדמא ומיכל לא תיכלנה: כה פי פל-אכל חלב מן-הבהמה אשר יקריב ממנה אשה ליהוה ונכרתה הנפש האכלת מעמיה: פי פל-אכל חלב מן-הבהמה אשר יקריב ממנה אשה ליהוה ונכרתה הנפש האכלת מעמיה: ארי פל דיכול תרפא מן בעירא די יקרבון מנה קרבנא קדם יי וישתיצי אנשא די תיכול מעמה: כה וכל-דם לא תאכלו בכל מושבתכם לעוף ולבהמה: וכל-דם לא תאכלו בכל מושבתכם לעוף ולבהמה: וכל דמא לא תיכלון בכל מושבתכם דעופא ודבעירא: כה פל-נפש אשר-תאכל פל-דם ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: פל אנשא די תיכול פל דמא וישתיצי אנשא ההיא מעמה: פ כה וידבר יהוה אל-משה לאמר: וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר: כה דבר אל-בני ישראל לאמר המקריב את-זבח שלמיו ליהוה יביא את-קרבתו ליהוה מזבח שלמיו: דבר אל-בני ישראל לאמר המקריב את-זבח שלמיו ליהוה יביא את-קרבתו ליהוה מזבח שלמיו: מלל

וממחרת והנותר ממנו יאכל: ואם נדרא או נדבטא נכסת קרבנה ביומא די יקרב נכסתה תאכל וביומא דבתרוהי ודאשתאר מנה תאכל: והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף: ודאשתאר מבסר נכסתא תליתאה בנורא יתוקד: יי ואם האכל יאכל מבשר-זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא: ואם האכל יאכל מבשר-זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא: ואם אתאכלא יתאכל מבסר נכסת קודשוהי ביומא תליתאה לא יהא לרעוא דמקרב יתה לא יתחשב לה מרחק יהא ונאנש דתיכול מנה חובה קבל: יי והבשר אשר-יגע בכל-טמא לא יאכל באש ישרף והבשר פל-טהור יאכל בשר: והבשר אשר-יגע בכל-טמא לא יאכל באש ישרף והבשר פל-טהור יאכל בשר: וקסר קודשא די יקרב בכל מסאב לא יתאכל בנורא יתוקד וקסר קודשא פל די דכי בקודשא ייכול בסר קודשא: כ והנפש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: והנפש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ונאנש די תיכול בסרא מנכסת קודשא די קדם יי וסוכתה עלוהי וישתיצי אנשא ההיא מעמה: כה וידבר יהוה אל-משה לאמר: וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר: כה דבר אל-בני ישראל לאמר המקריב את-זבח שלמיו ליהוה יביא את-קרבתו ליהוה מזבח שלמיו: דבר אל-בני ישראל לאמר המקריב את-זבח שלמיו ליהוה יביא את-קרבתו ליהוה מזבח שלמיו: מלל

אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בְּנֵי מֹאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקָּרִיב אִתְּם
 לְכַהֵן לַיהוָה: דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְכוּת בְּנוֹהֵי
 מִקְרַבְנֵיָא דִּי בְּיוֹמָא דִּי יִקְרְבוּן יְתַהוּן לְשִׁמְשָׂא
 קְדָם יי: אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם
 מִשְׁחוֹ אִתְּם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֻקַּת עוֹלָם
 לְדוֹרֹתָם: אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ
 אִתְּם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֻקַּת עוֹלָם לְדוֹרֹתָם: דִּי
 פִּקִּיד יי לְמַפְּן לְהוֹן בְּיוֹמָא דְרַבִּי יְתַהוּן מִן בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל קָיָם עֲלֵם לְדַרְיָהוֹן: אֲזָאת הַתּוֹרָה לְעֵלְהָ
 לְמַנְחָה וְלַחֲפָאֵת וְלֵאשֶׁם וְלַמְלוּאִים וְלִזְבַּח
 הַשְּׁלָמִים: זָאת הַתּוֹרָה לְעֵלְהָ לְמַנְחָה וְלַחֲפָאֵת
 וְלֵאשֶׁם וְלַמְלוּאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים: דָּא אֹרִיָּתָא
 לְעֵלְתָא לְמַנְחָתָא וְלַחֲפָאֵתָא וְלֵאשֶׁמָא וְלִקְרַבְנֵיָא
 וְלִנְכַסְתָּ קוּדְשֵׁיָא: אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
 בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוְּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב
 אֶת־קְרַבְנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַר סִינַי: אֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוְּתוֹ אֶת־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קְרַבְנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַר סִינַי:
 דִּי פִּקִּיד יי יְתַ מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְסִינַי בְּיוֹמָא דְפִקְדָּה
 יְתַ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַרְבָּא יְתַ קְרַבְנֵהוֹן קְדָם יי
 בְּמִדְבַרָא דְסִינַי: פ

רביעי א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵ:
 ב קַח אֶת־אֹהֲרֹן וְאֶת־בְּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים
 וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת אֶרֶץ הַחֲפָאֵת וְאֵת שְׁנֵי
 הָאֵילִים וְאֵת סָל הַמִּצּוֹת: קַח אֶת־אֹהֲרֹן וְאֵת־
 בְּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת אֶרֶץ
 הַחֲפָאֵת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת סָל הַמִּצּוֹת:
 קַרְבַּ יְתַ אַהֲרֹן וְיְתַ בְּנוֹהֵי עִמָּה וְיְתַ לְבוּשֵׁיָא וְיְתַ
 מִשְׁחָא דְרַבּוּתָא וְיְתַ תּוֹרָא דְחֲפָאֵתָא וְיְתַ תְּרִין
 דְּכַרִּין וְיְתַ סֵּלָא דְפִטְרִיָא: ג וְאֵת פְּלִהֲעֵרָה
 הַקְּהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאֵת פְּלִהֲעֵרָה
 הַקְּהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיְתַ כָּל כְּנֻשָׁתָא כְּנֻשׁ
 לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא: ד וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה

עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימְרֵ דְמִקְרַב יְתַ נְכַסְתָּ קוּדְשׁוֹהֵי
 קְדָם יי יְיָ יְתַ קְרַבְנָה לְקְדָם יי מִנְכַסְתָּ
 קוּדְשׁוֹהֵי: ל יְדִיו תְּבִיאֵינָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה
 אֶת־הַחֲלֵב עַל־הַחֹזֶה וְיִבְאֲנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַגִּיף
 אִתּוֹ תְּנוּפָה לְפָנֵי יְהוָה: וְדִיו תְּבִיאֵינָה אֶת אֲשֵׁי
 יְהוָה אֶת־הַחֲלֵב עַל־הַחֹזֶה וְיִבְאֲנוּ אֶת הַחֹזֶה
 לְהַגִּיף אִתּוֹ תְּנוּפָה לְפָנֵי יְהוָה: יְדוּהֵי תִיתּוּן יְתַ
 קְרַבְנֵיָא דִּי יְתַ תְּרַבָּא עַל חֲדָא יְיָתְנָה יְתַ חֲדָא
 לְאַרְמָא יְתַ אַרְוּמָא קְדָם יי: אֲזָ וְהַקְטִיר הַכֶּהֱנָן
 אֶת־הַחֲלֵב הַמְזֻבָּחַה וְהִיָּה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן
 וּלְבָנָיו: וְהַקְטִיר הַכֶּהֱנָן אֶת־הַחֲלֵב הַמְזֻבָּחַה וְהִיָּה
 הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו: וַיִּסַּק כְּהֵנָּא יְתַ תְּרַבָּא
 לְמַדְבְּחָא וַיְהִי חֲדָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו: זָ וְאֵת
 שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְּרוּמָה לְכַהֵן מִזְבְּחֵי
 שְׁלָמִיכֶם: וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְּרוּמָה לְכַהֵן
 מִזְבְּחֵי שְׁלָמִיכֶם: וְיְתַ שׁוֹקָא דְיִמִּינָא תִתְּנוּן
 אֶפְרָשׁוּתָא לְכַהֵנָא מִנְכַסְתָּ קוּדְשֵׁיכוֹן: ח הַמִּקְרִיב
 אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֲלֵב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ
 תְּהִיָּה שׁוֹק הַיָּמִין לְמַנְחָה: הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם
 הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֲלֵב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תְּהִיָּה שׁוֹק
 הַיָּמִין לְמַנְחָה: דְּמִקְרַב יְתַ דָּם נְכַסְתָּ קוּדְשֵׁיָא וְיְתַ
 תְּרַבָּא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילָה תְּהִי שׁוֹקָא דְיִמִּינָא
 לְחֵלְק: ט כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת אֶרֶץ שׁוֹק
 הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזְבְּחֵי
 שְׁלָמֵיהֶם וְאֵתְּנָן אִתְּם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו
 לְחֻק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כִּי אֶת־חֹזֶה
 הַתְּנוּפָה וְאֵת אֶרֶץ הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזְבְּחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֵתְּנָן אִתְּם לְאַהֲרֹן
 הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֻק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אַרִי
 יְתַ חֲדָא דְאַרְמוּתָא וְיְתַ שׁוֹקָא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסַבִּית
 מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכַסְתָּ קוּדְשֵׁיהוֹן וַיְהִיבִית יְתַהוֹן
 לְאַהֲרֹן כְּהֵנָּא וּלְבָנָיו לְקָיָם עֲלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 לָזָ וְזָאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בְּנֵי מֹאֲשֵׁי יְהוָה
 בְּיוֹם הַקָּרִיב אִתְּם לְכַהֵן לַיהוָה: זָאת מִשְׁחַת

יְהוָה אֹתוֹ וּתְקַהֵל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וּתְקַהֵל הָעֵדָה
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמֵא דֵי פְקִיד
יְיָ יְתָה וְאֶת־פְּנִיִּישֵׁת פִּנְשָׁתָא לְתַרַּע מִשְׁפָּן זְמַנָּא:
ה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הֶעֱדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה
יְהוָה לַעֲשׂוֹת: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הֶעֱדָה זֶה הַדְּבָר
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְכַנְשָׁתָא דִּין
פְתַגְמָא דֵי פְקִיד יְיָ לְמַעַבְד: וַיִּקְרַב מֹשֶׁה
אֶת־אֹהֶרֶן וְאֶת־בְּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם: וַיִּקְרַב
מֹשֶׁה אֶת־אֹהֶרֶן וְאֶת־בְּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:
וְקָרִיב מֹשֶׁה יְת אֹהֶרֶן וְיְת בְּנוֹהֵי וְאֶסְחֵי יְתֵהוּן
בְּמֵיָא: וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּהֲנָת וַיַּחְגֵּר אֹתוֹ
בְּאַבְנֹט וַיִּלְבַּשׂ אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאָפֶד וַיִּאָּפֵד לוֹ בּוֹ:
וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּהֲנָת וַיַּחְגֵּר אֹתוֹ בְּאַבְנֹט וַיִּלְבַּשׂ
אֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאָפֶד וַיַּחְגֵּר אֹתוֹ
בְּחֹשֶׁב הָאָפֶד וַיִּאָּפֵד לוֹ בּוֹ: וַיְהִי עֲלוֹהֵי יְת פְתוּנָא
וְזָרו יְתָה בְּהַמְיָנָא וְאַלְבֵּשׂ יְתָה יְת מַעֲיֵלָא וַיְהִי
עֲלוֹהֵי יְת אֶפּוּדָא וְזָרו יְתָה בְּהַמְיָן אֶפּוּדָא וְאֶתְקַן
לָהּ בַּה: ה וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן
אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתְּמִיּוֹם: וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן
וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתְּמִיּוֹם: וְשׁוּי
עֲלוֹהֵי יְת חוּשָׁנָא וַיְהִי בְּחוּשָׁנָא יְת אוּרֵיָא וְיְת
תְּמִיָּא: ט וַיִּשֶׂם אֶת־הַמְּצַנֶּפֶת עַל־רֵאשׁוֹ וַיִּשֶׂם
עַל־הַמְּצַנֶּפֶת אֶל־מֹול פְּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גֹּזֵר
הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: וַיִּשֶׂם אֶת־
הַמְּצַנֶּפֶת עַל־רֵאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמְּצַנֶּפֶת אֶל־מֹול
פְּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גֹּזֵר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה: וְשׁוּי יְת מְצַנֶּפֶתָא עַל רִישָׁהּ וְשׁוּי עַל
מְצַנֶּפֶתָא לְקַבֵּל אֶפּוּהֵי יְת צִיצָא דְדַהֲבָא כְּלִילָא
דְּקוּדְשָׁא כְּמֵא דֵי פְקִיד יְיָ יְת מֹשֶׁה: י וַיִּקַּח מֹשֶׁה
אֶת־שִׁמֹן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁפָּן וְאֶת־
כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שִׁמֹן
הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁפָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ

וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם: וַנְּסִיב מֹשֶׁה יְת מִשְׁחָא דְרַבּוּתָא
וְרַבֵּי יְת מִשְׁפָּנָא וְיְת כָּל דֵי בַה וְקִדִּישׁ יְתֵהוּן:
י א וַיִּן מִמְּנוּ עַל־הַמְּזֻבַּח שִׁבְעַת פְּעֻמִּים וַיִּמְשַׁח
אֶת־הַמְּזֻבַּח וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כְּנֹו
לְקִדְשָׁם: וַיִּן מִמְּנוּ עַל־הַמְּזֻבַּח שִׁבְעַת פְּעֻמִּים וַיִּמְשַׁח
אֶת־הַמְּזֻבַּח וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כְּנֹו
לְקִדְשָׁם: וְאִדֵּי מִגָּה עַל מִדְּבַחָא שִׁבְעַת זְמַנִּין וְרַבֵּי
יְת מִדְּבַחָא וְיְת כָּל מְנוּהֵי וְיְת כִּיֹּרָא וְיְת בְּסִיסָה
לְקִדְשׁוֹתֵהוּן: יב וַיִּצַק מִשְׁמֹן הַמִּשְׁחָה עַל רֵאשׁ
אֹהֶרֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקִדְשׁוֹ: וַיִּצַק מִשְׁמֹן הַמִּשְׁחָה
עַל רֵאשׁ אֹהֶרֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקִדְשׁוֹ: וְאַרְיֵק
מִמִּשְׁחָא דְרַבּוּתָא עַל רִישָׁא דְאֹהֶרֶן וְרַבֵּי יְתָה
לְקִדְשׁוֹתָהּ: יג וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אֹהֶרֶן
וַיִּלְבַּשֵׁם כֹּהֲנָת וַיַּחְגֵּר אֹתָם אַבְנֹט וַיַּחֲבֹשׁ לָהֶם
מִגְּבָעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: וַיִּקְרַב
מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אֹהֶרֶן וַיִּלְבַּשֵׁם כֹּהֲנָת וַיַּחְגֵּר אֹתָם
אַבְנֹט וַיַּחֲבֹשׁ לָהֶם מִגְּבָעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה: וְקָרִיב מֹשֶׁה יְת בְּנֵי אֹהֶרֶן וְאַלְבִּישֵׁנוּן
כְּתוּבִין וְזָרו יְתֵהוּן הַמְיָנִין וְאֶתְקַן לָהֶן כּוּכְבָּעִין
כְּמֵא דֵי פְקִיד יְיָ יְת מֹשֶׁה:

חַמִּישֵׁי יד וַיִּגֹּשׁ אֶת פֶּר הַחֲטָאֹת וַיִּסְמֹךְ אֹהֶרֶן וּבְנָיו
אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֵאשׁ פֶּר הַחֲטָאֹת: וַיִּגֹּשׁ אֶת פֶּר
הַחֲטָאֹת וַיִּסְמֹךְ אֹהֶרֶן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֵאשׁ
פֶּר הַחֲטָאֹת: וְקָרִיב יְת תוֹרָא דְחֲטָאֹתָא וַיִּסְמֹךְ
אֹהֶרֶן וּבְנָוֵהֵי יְת יְדֵיהוּן עַל רִישׁ תוֹרָא דְחֲטָאֹתָא:
טו וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת
הַמְּזֻבַּח סָבִיב בְּאַצְבָּעוֹ וַיַּחֲטֵא אֶת־הַמְּזֻבַּח וְאֶת־
הַדָּם יִצַק אֶל־יְסוּד הַמְּזֻבַּח וַיִּקְדָּשֵׁהוּ לְכַפֵּר
עָלָיו: וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת
הַמְּזֻבַּח סָבִיב בְּאַצְבָּעוֹ וַיַּחֲטֵא אֶת־הַמְּזֻבַּח וְאֶת־
הַדָּם יִצַק אֶל־יְסוּד הַמְּזֻבַּח וַיִּקְדָּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:
וַנְּכַס וַנְּסִיב מֹשֶׁה יְת דְּמָא וַיְהִי עַל קַרְנַת מִדְּבַחָא
סְחוּר סְחוּר בְּאַצְבָּעָה וְרַבֵּי יְת מִדְּבַחָא וְיְת דְּמָא
אַרְיֵק לִיסוּדָא מִדְּבַחָא וַיִּקְדָּשֵׁהּ לְכַפֵּרָא עֲלוֹהֵי:

וַיִּקַּח אֶת־כֶּלֶב־הַחֹלֵב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶבֶת וְאֵת
יִתְרֵת הַכֹּהֵן וְאֶת־שְׁתֵּי הַכִּלְיֹת וְאֶת־חֻלְבָּהֶן
וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּקַּח אֶת־כֶּלֶב־הַחֹלֵב אֲשֶׁר
עַל־הַקָּרֶבֶת וְאֵת יִתְרֵת הַכֹּהֵן וְאֶת־שְׁתֵּי הַכִּלְיֹת
וְאֶת־חֻלְבָּהֶן וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה הַמִּזְבֵּחַ: וְנָסִיב יָת כָּל
תְּרָבָא דִּי עַל גִּזָּא וְיָת חֲצַר כְּבָדָא וְיָת פְּרִתִּין כְּלִין
וְיָת תְּרַבְּהִין וְאַסֵּק מִשֶּׁה לְמַדְבְּחָא: י' וְאֶת־הַפֶּר
וְאֶת־עֵרוֹ וְאֶת־בִּשְׁרוֹ וְאֶת־פְּרִשׁוֹ שֶׁרֶף בְּאֵשׁ
מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
וְאֶת־הַפֶּר וְאֶת־עֵרוֹ וְאֶת־בִּשְׁרוֹ וְאֶת־פְּרִשׁוֹ שֶׁרֶף
בְּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
וְיָת תּוֹרָא וְיָת מִשְׁפַּה וְיָת בִּסְרָה וְיָת אֲכֻלָּה אֲקִיד
בְּנוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא כְּמָא דִּי פְקִיד י' יָת
מִשֶּׁה: י"א וַיִּקְרָב אֶת אֵיל הַעֲלָה וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן
וּבְנָיו אֶת־יָדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל: וַיִּקְרָב אֶת
אֵיל הַעֲלָה וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יָדֵיהֶם עַל־
רֹאשׁ הָאֵיל: וְקָרִיב יָת דְּכָרָא דְעֻלְתָּא וְסִמְכוּ
אַהֲרֹן וּבְנֵיהוּ יָת יְדֵיהוּן עַל רִישׁ דְּכָרָא:
י"ב וַיִּשְׁחֹט וַיִּזְרַק מִשֶּׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
סְבִיב: וַיִּשְׁחֹט וַיִּזְרַק מִשֶּׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
סְבִיב: וְנָכַס וַיִּזְרַק מִשֶּׁה יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא
סְחֹר סְחֹר: י"ג וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנִתְחוּי וַיִּקְטֹר
מִשֶּׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפֶּדֶר:
וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנִתְחוּי וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה אֶת־הָרֹאשׁ
וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפֶּדֶר: וְיָת דְּכָרָא פְּלִיג
לְאַבְרוּהִי וְאַסֵּק מִשֶּׁה יָת רִישָׁא וְיָת אַבְרָיָא וְיָת
תְּרָבָא: י"ד וְאֶת־הַקָּרֶבֶת וְאֶת־הַפְּרָעִים רְחִץ בַּמַּיִם
וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה אֶת־כֶּלֶב־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא
לְרִיח־נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לְיְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה: וְאֶת־הַקָּרֶבֶת וְאֶת־הַפְּרָעִים רְחִץ בַּמַּיִם
וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה אֶת־כֶּלֶב־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא
לְרִיח־נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לְיְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה: וְיָת גִּזָּא וְיָת כְּרַעֲיָא חֲלִיל בְּמֵיָא וְאַסֵּק
מִשֶּׁה יָת כָּל דְּכָרָא לְמַדְבְּחָא עֻלְתָּא הוּא

לְאַתְקַבְּלָא בְרַעוּא קַרְבָּנָא הוּא קָדָם י' כְּמָא דִּי
פְקִיד י' יָת מִשֶּׁה:

ש"י"ב וַיִּקְרָב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים
וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יָדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:
וַיִּקְרָב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ
אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יָדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל: וְקָרִיב יָת
דְּכָרָא תַנְיָנָא דְכַר קַרְבְּנָיָא וְסִמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנֵיהוּ
יָת יְדֵיהוּן עַל רִישׁ דְּכָרָא: י"ג וַיִּשְׁחֹט א' וַיִּקַּח
מִשֶּׁה מִדְּמֹו וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּד אֹזֶן־אַהֲרֹן הַיְמָנִית
וְעַל־בֶּהֶן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית:
וַיִּשְׁחֹט א' וַיִּקַּח מִשֶּׁה מִדְּמֹו וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּד אֹזֶן
אַהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן רִגְלוֹ
הַיְמָנִית: וְנָכַס וְנָסִיב מִשֶּׁה מִן דְּמָא וַיִּהַב עַל רוּם
אוֹדְנָא דְאַהֲרֹן דִּימִינָא וְעַל אֵלִיּוֹן יְדָה דִּימִינָא
וְעַל אֵלִיּוֹן רִגְלָה דִּימִינָא: י"ד וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי
אַהֲרֹן וַיִּתֵּן מִשֶּׁה מִן־הַדָּם עַל־תַּנְנוּד אֹזְנֵם
הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יְדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן רִגְלָם
הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מִשֶּׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
סְבִיב: וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּתֵּן מִשֶּׁה מִן־הַדָּם
עַל־תַּנְנוּד אֹזְנֵם הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יְדָם הַיְמָנִית
וְעַל־בֶּהֶן רִגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מִשֶּׁה אֶת־הַדָּם
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב: וְקָרִיב יָת בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּהַב מִשֶּׁה
מִן דְּמָא עַל רוּם אוֹדְנָהוּן דִּימִינָא וְעַל אֵלִיּוֹן
יְדֵיהוּן דִּימִינָא וְעַל אֵלִיּוֹן רִגְלָהוּן דִּימִינָא וַיִּזְרַק
מִשֶּׁה יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סְחֹר סְחֹר: י"ה וַיִּקַּח
אֶת־הַחֹלֵב וְאֶת־הָאֵלִיָּה וְאֶת־כֶּלֶב־הַחֹלֵב אֲשֶׁר
עַל־הַקָּרֶבֶת וְאֵת יִתְרֵת הַכֹּהֵן וְאֶת־שְׁתֵּי הַכִּלְיֹת
וְאֶת־חֻלְבָּהֶן וְאֵת שׂוֹק הַיְמִינִי: וַיִּקַּח אֶת־הַחֹלֵב
וְאֶת־הָאֵלִיָּה וְאֶת־כֶּלֶב־הַחֹלֵב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶבֶת וְאֵת
יִתְרֵת הַכֹּהֵן וְאֶת־שְׁתֵּי הַכִּלְיֹת וְאֶת־חֻלְבָּהֶן וְאֵת
שׂוֹק הַיְמִינִי: וְנָסִיב יָת תְּרָבָא וְיָת אֲלִיתָא וְיָת כָּל
תְּרָבָא דִּי עַל גִּזָּא וְיָת חֲצַר כְּבָדָא וְיָת פְּרִתִּין כְּלִין
וְיָת תְּרַבְּהִין וְיָת תְּרַבְּהִין וְיָת שׂוֹקָא דִּימִינָא: י"ז וּמִפְּלַל הַמַּצּוֹת
אֲשֶׁר א' לַפְּנֵי יְהוָה לָקַח חֲלֵת מִצָּה אַחַת וְחֵלֶת

די על מדבֿחא ואדי על אהרן על לבושוהי ועל
 בנהי ועל לבושי בנהי עמה וקדיש ית אהרן ית
 לבושוהי וית בנהי וית לבושי בנהי עמה:
 א ויאמר משה אל־אהרן ואל־בניו בשלו את־
 הבשר פתח אהל מועד ושם תאכלו אתו
 ואת־הלחם אשר בסל המלאים כאשר צויתי
 לאמר אהרן ובניו יאכלהו: ויאמר משה
 אל־אהרן ואל־בניו בשלו את־הבשר פתח אהל
 מועד ושם תאכלו אתו ואת־הלחם אשר בסל
 המלאים כאשר צויתי לאמר אהרן ובניו
 יאכלהו: ואמר משה לאהרן ולבנהי בשילו ית
 בסדא בתרע משפן זמנא ותמן תיכלון יתה וית
 לחמא די בסל קרבניא קמא די פקדית למימר
 אהרן ובנהי ייכלנה: א והנותר בבשר ובלחם
 באש תשרפו: והנותר בבשר ובלחם באש
 תשרפו: ודאשתאר בבשרא ובלחמא בנורא
 תוקדון:

מפסיר א ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת
 ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם פי שבעת
 ימים ימלא את־ידכם: ומפתח אהל מועד לא
 תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם
 פי שבעת ימים ימלא את־ידכם: ומתרע משפן
 זמנא לא תפקון שבֿעא יומין עד יום משלם יומי
 קרבניכון ארי שבֿעא יומין יקרב ית קרבניכון:
 א כאשר עשה ביום הזה צוה יהוה לעשת
 לכפר עליכם: כאשר עשה ביום הזה צוה יהוה
 לעשת לכפר עליכם: קמא די עבד ביומא הדין
 פקיד יי למעבד לכפרא עליוכון: א ופתח אהל
 מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים
 ושמרתם את־משמרת יהוה ולא תמותו בייכן
 צויתי: ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה
 שבעת ימים ושמרתם את־משמרת יהוה ולא
 תמותו בייכן צויתי: ובתרע משפן זמנא תיתבון
 יום ולילי שבֿעא יומין ותטרון ית מטרת מימרא

לחם שמן אחת ורקיק אחד וישם על־החלבים
 ועל שוק הימין: ומפל המצות אשר א לפני יהוה
 לקח חלת מצה אחת וחלת לחם שמן אחת
 ורקיק אחד וישם על־החלבים ועל שוק הימין:
 ומסלא דפטייריא די קדם יי נסיב גרצמא פטיירא
 חדא וגרצמא דלחם משח חדא ואספוג חד ושוני
 על תרביא ועל שוקא דימינא: א ויתן את־הפל
 על כפי אהרן ועל כפי בניו ויגף אתם תנופה
 לפני יהוה: ויתן את־הפל על כפי אהרן ועל כפי
 בניו ויגף אתם תנופה לפני יהוה: ויבב ית פלא
 על ידי אהרן ועל ידי בנהי וארם יתהון ארמא
 קדם יי: א ויקח משה אתם מעל כפיהם
 ויקטר המזבחה על־העלה מלאים הם לריח
 ניהח אשה הוא ליהוה: ויקח משה אתם מעל
 כפיהם ויקטר המזבחה על־העלה מלאים הם
 לריח ניהח אשה הוא ליהוה: ונסיב משה יתהון
 מעל ידיהון ואסק למדבֿחא על עלתא קרבניא
 אנון לאתקבלא ברענא קרבנא הוא קדם יי:
 א ויקח משה את־החזה ויניפהו תנופה לפני
 יהוה מאיל המלאים למשה היה למנה כאשר
 צוה יהוה את־משה: ויקח משה את־החזה
 ויניפהו תנופה לפני יהוה מאיל המלאים למשה
 היה למנה כאשר צוה יהוה את־משה: ונסיב
 משה ית חדיא וארימא ארמא קדם יי מדכר
 קרבניא למשה תהו לחלק קמא די פקיד יי ית
 משה:

שביי א ויקח משה משמן המשחה ומן־הדם
 אשר על־המזבח ויז על־אהרן על־בגדיו ועל־
 בניו ועל־בגדי בניו ויקדש את־אהרן את־
 בגדיו ואת־בניו ואת־בגדי בניו אתו: ויקח משה
 משמן המשחה ומן־הדם אשר על־המזבח ויז
 על־אהרן על־בגדיו ועל־בניו ועל־בגדי בניו אתו
 ויקדש את־אהרן את־בגדיו ואת־בניו ואת־בגדי
 בניו אתו: ונסיב משה ממשחא דרבותא ומן דמא

דַּיִּי וְלֹא תְמוֹתוֹן אָרִי כֵן אֶתְפַקְדִית: לו וַיַּעַשׂ אֶהָרָן וּבִנָּיו אֶת פְּלִי־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: וַיַּעַשׂ אֶהָרָן וּבִנָּיו אֶת פְּלִי־הַדְּבָרִים כַּל פֶּתַח־מִזְבֵּחַ דִּי פִקִיד יְיָ בְּיַד דְּמֹשֶׁה: ס ס ס ז' פסוקים, צ"ו סימן.

הפטרה לפרשת צו בירמיה פרק ז

כא כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל־זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָשָׂר: כב פִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בַּיּוֹם הַזֶּה וְצִוִּיֵּי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־דְּבָרֵי עוֹלָה וְזֶבַח: כג פִּי אִם־אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אֹתָם לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְקוֹלִי וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעַם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־הַדְרָדָּךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב לָכֶם: כד וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנוֹם וַיִּלְכְּדוּ בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרֹת לָכֶם הִרְעוּ וַיִּהְיוּ לְאֶחָד וְלֹא לַפְּנִים: כה לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֵלֵיכֶם אֶת־כָּל־עַבְדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׂבָע וְשָׁלַח: כו וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנוֹם וַיִּקְשׁוּ אֶת־עַרְפֹּם הִרְעוּ מֵאֲבוֹתָם: כז וְדִבַּרְתִּי אֵלֵיהֶם אֶת־פְּלִי־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַי וְקִרְאתִי אֲלֵיהֶם וְלֹא יִעֲנוּכֶם: כח וְאָמַרְתִּי אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוֹסֵר אַבְדָּה הָאֲמוּנָה וְנִכְרַתְתָּה מִפִּיהֶם: כט כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל־יִתְהַלֵּל חֲכָם בְּחַכְמָתוֹ וְאֶל־יִתְהַלֵּל הַגְּבוּר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֶל־יִתְהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעִשְׂרוֹ: לו פִּי אִם־בִּזְאוֹת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשֹּׁפֵל וַיִּדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וַצְדָקָה בְּאֶרֶץ כְּנַעַן כִּי־בִאֵלָה חִפְצָתִי נֹאֵם־יְהוָה:

הפטרה לשבת הגדול כשחל בערב חג הפסח מלאכי פרק ג

בשנים מקרא אומרים גם הפטרה זו ("וערכה") בכל שבת הגדול, גם כשאינו חל בערב פסח, למרות שאין קוראים אותו בצייכור (ע"פ רשימות היומן ע' צדו)

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בַּיּוֹם עוֹלָם וּבְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת: ה וְקִרְבְּתִי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפַּטִּי וְהִיִּיתִי עַד מְמַהֵר בְּמִכְשָׁפִים וּבַמִּנְאֻפִים וּבַנְּשַׁבְעִים לְשַׁקֵּר וּבַעֲשָׂקֵי שְׂכַר־שְׂכִיר אֲלַמְנָה וַיְתוֹם וּמִפְּטוּרָה וְלֹא יִרְאוּ אֶמֶר יְהוָה צְבָאוֹת: ו כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנִי־יַעֲקֹב לֹא כִלִיתֶם: ז לְמִימֵי אֲבוֹתֵיכֶם סָרְתֶם מִחֻקִּי וְלֹא שְׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרַתֶּם בְּפִי נְשׁוּבִי: ח הִיִּקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אֶתֶם קִבְּעִים אֹתִי וְאַמְרַתֶּם בְּפִי קִבְּעוּן־הַמַּעֲשֵׂר וְהִתְרוּמוֹה: ט בְּמֵאֲרֵה אֶתֶם גֹּאֲרִים וְאֹתִי אֶתֶם קִבְּעִים הַגּוֹי כְּלוֹ: י הִבִּיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית הָאוֹצֵר וַיְהִי טָרֶף בְּבֵיתִי וּבְחִגּוּנִי נֹא בִזְאוֹת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת־אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקְתִּי לָכֶם בָּרֶכָה עַד־בְּלִי־דֵי: יא וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֵלֶּךְ וְלֹא־יִשְׁחַת לָכֶם אֶת־פְּרֵי הָאֲדָמָה וְלֹא־תִשְׁפֹּל לָכֶם הַגֶּפֶן בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: יב וְאֲשֶׁרוּ אֶתְכֶם פְּלִי־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אֶתֶם אֶרֶץ חִפְץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: יג חֲזֹקוּ עַל־יְדֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאַמְרַתֶּם מִה־נִּדְבַרְנוּ עַלְיֶיךָ:

ה־ אַמַרְתֶּם שְׂוֹא עֲבַד אֱלֹהִים וּמַה־בָּצַע כִּי שָׁמְרֵנוּ מִשְׁמֵרְתּוֹ וְכִי הִלְכְנוּ קַדְרֹנִית מִפְּנֵי יְהוָה
 צְבָאוֹת: ❶ וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מֵאֲשֵׁרִים זָדִים גַּם־נִבְנֶה עֲשֵׂי רָשָׁעָה גַם בְּחֵנוּ אֱלֹהִים וַיִּמְלֹטוּ: ❷ אִזּוּ נִדְבְּרוּ
 יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיִּקְשַׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע וַיִּפְתָּח סֵפֶר זִכְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי
 שְׂמוֹ: ❸ וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה סְגֻלָּה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל
 אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֲתוֹ: ❹ וְשִׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֲבַד אֱלֹהִים לְאִשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ:
 ❺ כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם כָּאֲשֶׁר בָּעַר כְּתוּב וְהָיוּ כָל־זָדִים וְכָל־עֹשֵׂה רָשָׁעָה קָשׁ וְלֹהֵט אֲתָם הַיּוֹם הַכֹּא אָמַר
 יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יַעֲזֹב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעַנְּפִי: ❻ וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שָׁמַי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא
 בְּכַנְפֶיהָ וַיִּצְאֲתֶם וּפְשַׁתֶּם כְּעִגְלֵי מִרְבֵּק: ❼ וְעִסְפוֹתֶם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֲפֹר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם
 בַּיּוֹם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: ❽ וְזָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ כְּחֹרֵב
 עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים: ❾ הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה
 הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא: ❿ וְהַשִּׁיב לְבַאֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלֹב בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פְּנֵאֻבֹא וְהִפִּיתִי אֶת־הָאָרֶץ
 חֲרָם: ⓫ הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

לזכות אנשי החסד הדגולים
 הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
 ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
 בני הרה"ח ר' שלום ישע"י ע"ה דייטש